

Digiš – Tutorijal za korisnike

Copyright © 2012 – UNIVERZITET METROPOLITAN, Beograd. Sva prava zadržana. Bez prethodne pismene dozvole od strane Univerziteta METROPOLITAN zabranjena je reprodukcija, transfer, distribucija ili memorisanje nekog dela ili čitavih sadržaja ovog dokumenta., kopiranjem, snimanjem, elektronskim putem, skeniranjem ili na bilo koji drugi način.

Copyright © 2012 BELGRADE METROPOLITAN UNIVERSITY. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning or otherwise, without the prior written permission of Belgrade Metropolitan University.

April 2012.

Sadržaj

Uvod	3
Digiš... Šta je to?	3
Zašto Digiš?.....	3
Šta Digiš obezbeđuje nastavnicima?	3
Šta Digiš obezbeđuje učenicima?	4
Upoznavanje sa Digiš LMS	5
Pristup Digiš LMS	5
Osnovni izgled Digiš LMS	6
Pregled kurseva na koje ste upisani	7
Uređivanje ličnog profila	9
Kako doći do stranice za uređivanje?	9
Uređivanje opštih informacija	10
Dodavanje slike	11
Dodavanje interesovanja.....	12
Dodavanje izbornih informacija.....	13
Ažuriranje profila.....	14
Slanje privatnih poruka	15
Slanje poruke preko liste učesnika	15
Slanje poruka preko bloka aktivnih korisnika	16
Kreiranje kurseva na Digiš-u	17
Uređivanje podešavanja kursa	17
Uređivanje kursa	20
Dodavanje jednostavne (ne-interaktivne) lekcije na kurs.....	24
Dodavanje slike u lekciju	26
Dozvola za upisivanje na kurs	29
Dodavanje foruma	31
Kreiranje testova na Digiš-u	35
Kreiranje pitanja u banchi pitanja.....	35
Esej	41
Kratak odgovor	42
Sparivanje	43
Tačno/Netačno	44
Višestruki izbor	45
Kreiranje testa	46
A šta dalje?	54

Uvod

Digiš... Šta je to?

Digiš je savremeni sistem za učenje na daljinu, odnosno preko internet, podignut na platformi Moodle. Kreiran je od strane IT tima Univerziteta Metropolitan u Beogradu. Višegodišnje iskustvo, učvršćeno kreiranjem i održavanjem e-learning sistema Univerziteta Metropolitan, sistema koji omogućava velikom broju studenata da studiraju preko interneta, doprinelo je i stvaranju i pokretanju sličnog sistema i za rad srednje škole. Na sistem za učenje na daljinu postavljaju se: različiti kreirani materijali, predavanja, vežbe, zadaci, testovi, prezentacije i audio-video materijali. Ukoliko postoji internet konekcija, username i password omogućavaju učenicima da pristupe svim materijalima i da iz njih uče. Na ovaj način učenici svih srednjih škola u Srbiji, imaće mogućnost da uče na najsavremeniji način, pri čemu je Digiš za njih besplatan.

Zašto Digiš?

Primena savremenih tehnologija u svim oblastima poslovanja, postala je uobičajena pojava, kao i nepohodan uslov za realizaciju najvećeg broja poslova. Intenzivni tehnički napredak, čiji smo svedoci, značajno utiče na sve oblasti života. U srednji školama retko kada postoje uslovi za korišćenje najsavremenijih tehnologija i sistema u procesu obrazovanja, iako je to preduslov za dalji razvoj našeg društva, stvaranje i upravljanje različitim poslovnim sistemima. Neophodno je da dostignuća savremene civilizacije budu iskorišćena i u procesu obrazovanja. Na taj način bismo mogli da unapredimo školovanje, smanjimo troškove i, što je najvažnije, povećamo kvalitet obrazovanja.

Šta Digiš obezbeđuje nastavnicima?

- Lako predstavljanje i deljenje keiranih tekstova, audio i video materijala
- Uvid u stepen napretka svakog učenika, u svakom trenutku
- Lako i brzo organizovanje testova sa najrazličitijim pitanjima, uz momentalno dobijanje rezultata i izveštaja
- Prilagođavanje materijala pojedinačnim grupama učenika ili određenim učenicima i njihovim stilovima učenja
- Uvid u materijale drugih nastavnika, što doprinosi unapređivanju sopstvenih materijala
- Praćenje stilova učenja i ustanavljanje kritičnih tačaka u procesu savladavanja gradiva
- Precizna procena znanja učenika, što u standardnom načinu učenja nije uvek moguće i davanje ocene na osnovu konkretnih informacija.

Šta DigiŠ obezbeđuje učenicima?

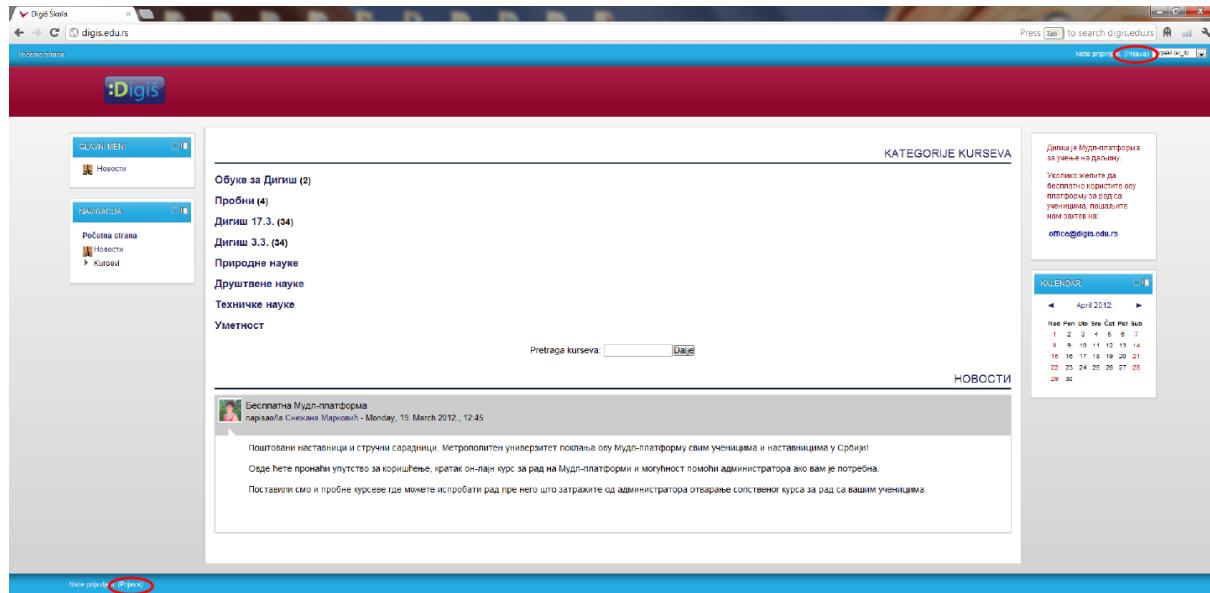
- Mogu da uče u bilo koje vreme, ma gde se nalazili
- Lako nadoknađivanje propuštenog gradiva, s obzirom da su svi materijali, uvek, na sistemu (na internetu)
- Domaći zadaci i testovi su im uvek dostupni
- Učenje preko računara je zanimljivije od klasičnog, dok je procenat savladavanja gradiva značajno veći na ovaj način
- Razmena mišljenja sa drugim učenicima i međusobno pomaganje u učenju i savladavanju gradiva
- Zajednički rad na projektu, pri čemu nastavnik ima uvid u pojedinačne učinke
- Korisna primena interneta, pa samim tim i višečasovno sedenje za računarom ima smisla

Upoznavanje sa Digiš LMS

Pristup Digiš LMS

Kako biste pristupili Digiš LMS (learning management system) potrebno je da znate URL adresu sajta, koja glasi: <http://digis.edu.rs>.

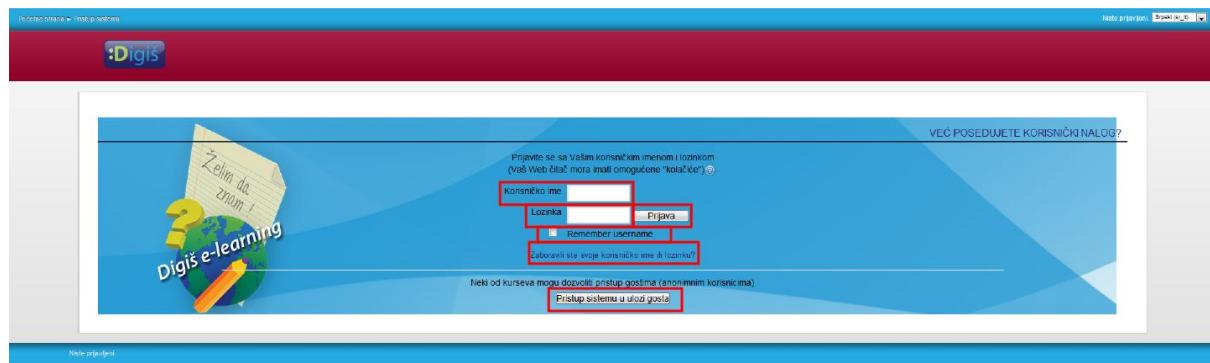
Kada kliknete na link koji se nalazi ovde ili ukucate ovu adresu u Vaš browser , pojaviće vam se stranica kao na Slici 1.

(Slika 1. – Početna strana Digiš-a)

Na slici 1. su takođe, crvenim krugom, obeležena mesta na kojima se možete ulogovati na Digiš LMS.

Pre nego što se ulogujete na Digiš, potrebno je da imate nalog koji registrujete ili je otvoren od strane administrator, možete se ulogovati na sistem I kao gost, gde možete samo pregledati one kurseve koji su gostima dostupni. Na slici 2. možete videti izgled Login strane, kao i označena polja u koja se unose korisničko ime i lozinka, dugme **Prijava** i dugme **Pristupi sistemu u ulozi gosta**.

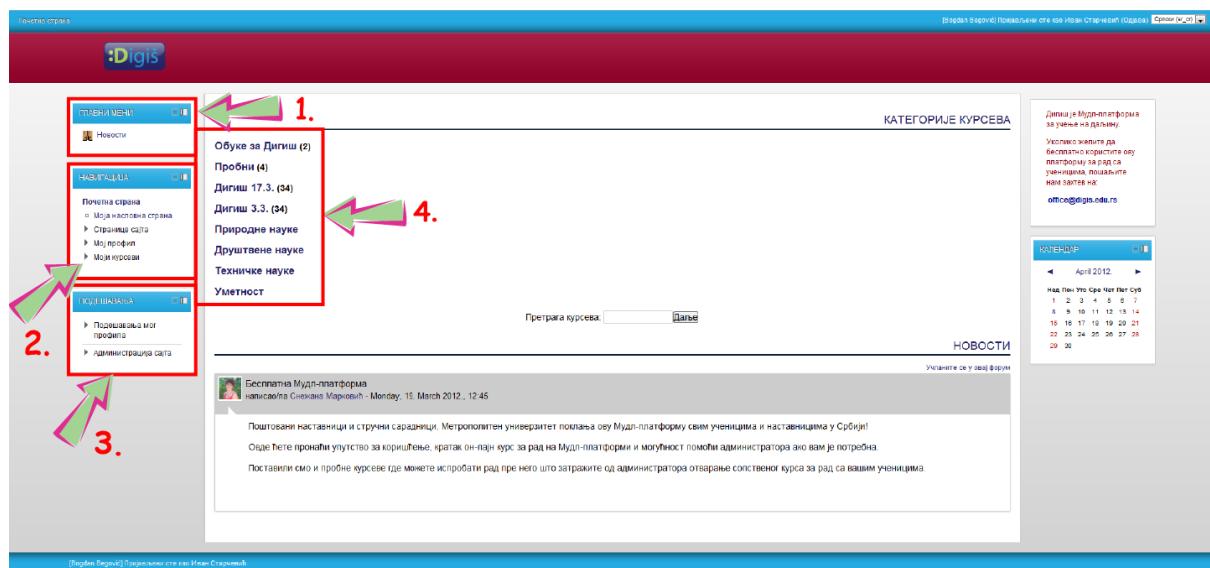

(Slika 2. – Izgled Login strane)

Na Slici 2. su takođe označena i dva dodatna polja, polje za potvrdu **Remember username**, koje, ako je izabrano, govori browseru da zapamti Vaše korisničko ime pri sledećem pristupu i polje **Zaboravili ste svoje korisničko ime ili lozinku?**, koje, u slučaju da ste zaboravili korisničko ime ili lozinku, šalje ove podatke na Vašu email adresu.

Osnovni izgled Digiš LMS

Kada ste se uspešno ulogovali na Digiš LMS, pojaviće vam se stranica kao na Slici 3. Na ovoj slici možete videti detaljni prikaz navigacije i postojećih opcija koje se nalaze na prvoj strani posle login-a.

(Slika 3. - Prva strana sa prikazom navigacije)

Kada otvorite ovu stranu, sa leve strane možete videti osnovnu navigaciju koja je ista na svim stranicama Digiš-a i sastoji se od tri glavna elementa koji su obeleženi brojevima na slici 3. :

1. **Glavni meni** u kome možete videti opšte novosti i najave za kurseve koje Vi vodite ili na koje ste upisani.
2. **Navigacija** koja Vam omogućava da se krećete po sajtu, da otvarate kurseve koje Vi vodite ili na koje ste upisani i da pregledate Vaš profil, odnosno Vaše osnovne informacije, poruke, odgovore na forumu, poruke na blogu i Vaše privatne datoteke.
3. **Podešavanja** u kojima možete promeniti Vaše osnovne informacije, korisničko ime, lozinku i da administrirate kurseve koje Vi vodite.

Četvrta stavka na Slici 3. predstavlja osnovni sadržaj strane na Digiš-u koji je na svakoj stranici centriran.

Pregled kurseva na koje ste upisani

Kada se prijavite na Digiš, administratori vam dodeljuju korisničko ime i šifru, ali Vam pritom i obezbeđuju početne kurseve na kojima možete naučiti o Digišu. To znači da ste upisani na određene kurseve koje tada možete pojedinačno otvarati i pregledati korisnike koji su takođe sa Vama na tom kursu.

U navigaciji sa leve strane otvorite link **Moji kursevi**. Kada ste kliknuli na ovaj link, prikazaće Vam se svi kursevi na koje ste upisani. Kada, opet, kliknete na neki od kurseva, prikazaće Vam se glavne teme tog kursa kao i link **Učesnici** koji, kada kliknete na njega, prikazuje sve učesnike izabranog kursa.

The screenshot shows the Digiš platform interface. On the left, there is a navigation sidebar with sections like 'NAVIKACIJA' (Navigation), 'PODEŠAVANJA' (Settings), and 'PODLOGA' (Background). The main content area has a red border and displays a table of participants for a course named 'Sveti Sava'. The table columns are 'Ime / Prezime' (Name / Surname), 'Mesto' (City), 'Država' (Country), and 'Poslednji pristup' (Last login). The table lists ten participants, each with a small profile picture. At the top of the main content area, there are filters for 'Prikaz korisnika koji nisu bili aktivni više od' (Show users who haven't been active for more than) and 'Sprek korisnika: Ukratko' (User block: Short). A red box highlights the 'SVI UČESNICI: 76' button at the top right of the table. The right side of the screen features several blue-themed boxes for 'PRETRAGA GRUPA' (Search group), 'NAROVOVE VESTI' (News), 'PODLOGA' (Background), 'TRENUJUĆI AKTIVNI KORISNICI' (Current active users), and 'NEDAVNE AKTIVNOSTI' (Recent activity).

Ime / Prezime	Mesto	Država	Poslednji pristup
Снежана Марковић	Beograd	Srbija	4 min 40 s
Bogdan Begović	Beograd	Srbija	6 min 55 s
Иван Стевановић	Beograd	Srbija	5 h 23 min
Jovan Milić	Beograd	Srbija	4 dana 8 h
Mirela Prokić	Beograd	Srbija	8 dana 5 h
Ivan Milić	Paracin	Srbija	11 dana 12 h
Biljana arsenijevic	Beograd	Srbija	12 dana 2 h
Valentina Milanov	Požarevac	Srbija	18 dana 13 h
Ljubica Đasic	Subotica	Srbija	20 dana 3 h
Verica Ninkovic	Subotica	Srbija	20 dana 4 h
Slobodan Trsek	Pančevo	Srbija	21 dana 9 h

(Slika 4. – Prikaz učesnika na kursu)

Na slici 4. možete sa leve strane videti navigaciju i kako doći do ove strane na kojoj su prikazani svi učesnici izabranog kursa. U gornjem delu ekrana možete takođe videti filtere kojima birate kurs ili tražite određene učesnike (po vremenu zadnjeg pristupa ili prvom slovu imena ili prezimena), u skraćenom prikazu ili sa dodatnim informacijama o njima.

Ispod filtera nalazi se sam prikaz korisnika, gde možete videti njihove slike, ime i prezime, mesto odakle dolaze, državu iz koje dolaze i poslednje vreme pristupa sistemu. Korisnici su unapred sortirani tako da se prikazuju oni koji su se najskorije ulogovali na sistem, ali klikom na polje **Poslednji pristup** ovaj raspored možete promeniti tako da se prikazuju oni korisnici čije je poslednje vreme pristupa najstarije.

Klikom na ime i prezime učesnika možete dobiti osnovne informacije o tom učesniku, kao što se može videti na slici 5.

The screenshot shows a user interface for managing student profiles. On the left, there's a sidebar with navigation links like 'Početna strana', 'Moja radna stena', 'Stranice sajta', 'Moje pristupi', 'Moji kursovi', 'Učesnici', 'Studenti', 'Pregledaj profili', 'Dodatak za fejsnu', 'Blogovi', 'Poruke', 'Novi privatni poruke', 'Optere', 'Vezu', 'Prvični upotrebi sa sistemom', 'Korisnik i učesnik kursa', 'Zavrseni kursi', and 'Kontakt'. Below that is a 'POGOVORAVANJA' section with 'Administracija kursa' and 'Podobavljanje mojih profila' options. The main content area is titled 'STUDENT DEMO (K2)' and contains a profile card for 'Student DEMO (K2)'. The card includes a placeholder profile picture, fields for 'Adresa e-pošte' (demo@metropolitan.ac.rs), 'Poslednji pristup' (10/05), 'Uloga' (Student), and 'Profil kursa' (Uputstvo Dečiji-je ženska i informatičko-pismenost). A red box highlights the 'Potpuni profil' button at the bottom right of the card. To the right of the main content are several small windows or panels for 'Pretraga formata', 'Najnovije vesti', 'Preostalo vreme učenja', and 'Ne davne aktivnosti'.

(Slika 5. – Prikaz pojedinačnog učesnika na kursu)

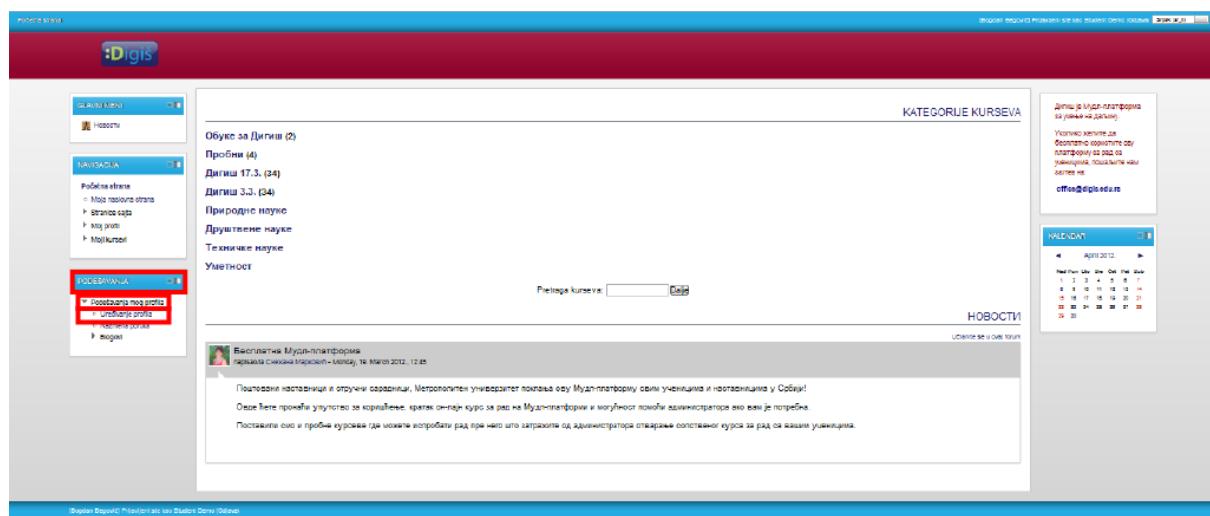
U srednjem delu ekrana na slici 5. možete videti osnovne informacije o učesniku kursa, kao što su email adresa, poslednje vreme pristupa, uloga koju ima na tom kursu, kao i profil kursa koji je izabran. Klikom na link **Potpuni profil** na istoj stranici možete videti potpuni profil učesnika.

Uređivanje ličnog profila

Kako doći do stranice za uređivanje?

Kada se prijavite na Digiš i administratori Vam kreiraju profil, u vašem ličnom profilu piše samo ime i prezime, email adresa i mesto odakle dolazite. Ove podatke je moguće dodatno proširiti tako što ćete napisati nešto o sebi, dodati neki link i okačiti svoju sliku tako da Vas drugi učesnici na kursevima prepoznaaju.

Da biste dodali ove podatke potrebno je otići na stranicu **Uređivanje profila**. Na ovu stranicu se dolazi sa bilo koje strane pomoću menija sa leve strane ekrana. Prvo je potrebno sa leve strane ekrana naći blok pod nazivom **Podešavanja** i zatim kliknuti na link **Podešavanja mog profila**. Kada ste kliknuli na ovaj link, prikazaće vam se opcije podešavanja kao što su **Uređivanje profila, Razmena poruka i Blogovi**. Klikom na **Uređivanje profila** konačno dolazite do strane na kojoj možete dodati informacije koje želite. Ovaj postupak prikazan je na slici 6.

(Slika 6. – Dolazak na stranu za uređivanje profila)

Uređivanje opštih informacija

Kada dođete na stranicu **Uređivanje profila** postoje četiri kategorije uređivanja profila od kojih je prva kategorija opštih informacija. Na slici 7. možete videti naznačene informacije koje se mogu promeniti i dodati. Polja koja su naznačena crvenom bojom sa zvezdicom pored imena označavaju polja koja moraju biti uneta.

The screenshot shows the 'Edit profile' page with the 'General' tab selected. The 'General' section is highlighted with a red box. Inside this box, the following fields are visible:

- Ime***: Student
- Prezime***: Demo
- Adresa e-pošte***: demo@metropolitan.ac.rs
- Prikaz adrese e-pošte**: Dozvoli jedino drugim polaznicima kursa (studentima i predavaču) da vide moju adresu e-pošte
- Format e-pošte**: Ulepšani HTML format
- Način obaveštavanja putem e-poruka**: Bez skraćivanja (po jedna e-poruka za svaku poruku na forumima)
- Automatska prijava na forum**: Da, kad pošaljem poruku, upiši me u taj forum
- Pratjenje foruma**: NE: ne beleži informacije o tome koje sam poruke prethodno pročitao/a
- Pri urednjenu tekstu**: Upotreba HTML učitava (samo u nekim Web čitačima)
- AJAX Javascipt**: Da, koristi napredne Web mogućnosti
- Čitač ekranu**: Ne
- Mesto***: Beograd
- Izbacivanje ostak***: Srbija
- Vremenska zona**: Lokalno vreme servera
- Preferenčni jezik**: Srpski (sr-LI)
- Opre**: A toolbar for rich text editing.

(Slika 7. – Uređivanje opštih informacija na profilu)

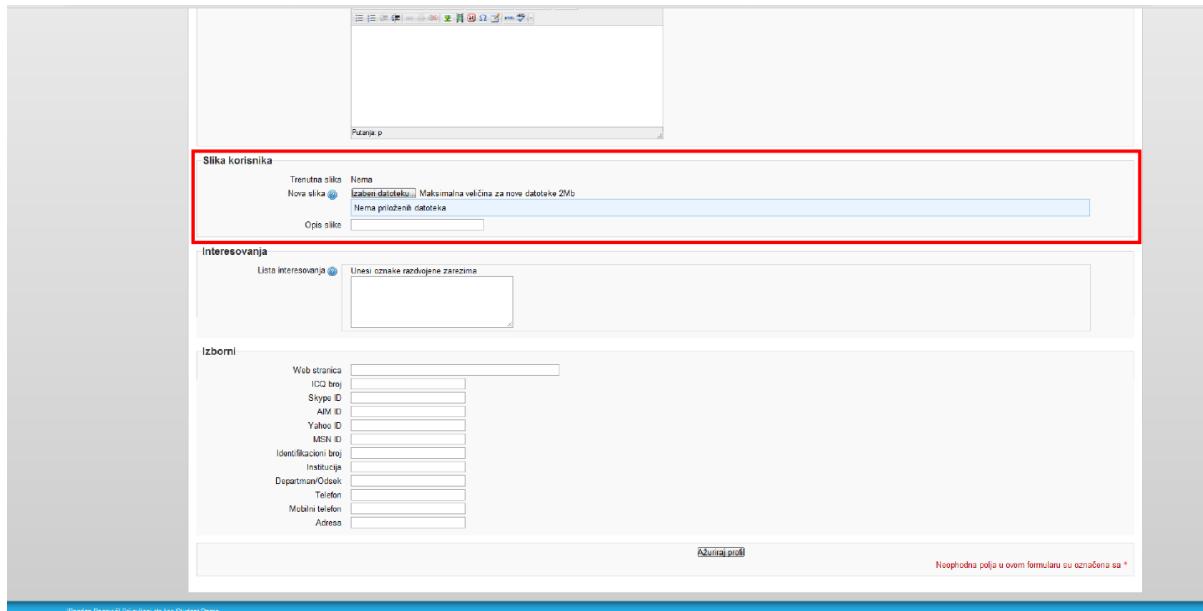
Opšte informacije, koje se mogu videti na slici 7. , predstavljaju polja koja se mogu promeniti pri uređivanju profila. Ta polja su:

1. **Ime** učesnika koje mora biti uneto.
2. **Prezime** učesnika koje mora biti uneto.
3. **Adresa e-pošte** koje mora biti uneto.
4. **Prikaz adrese e-pošte** koje predstavlja izbor kome prikazati Vašu email adresu, a ponuđeni izbori su **Sakrij moju adresu e-pošte od svih**, zatim **Dozvoli svima da vide moju adresu e-pošte** ili **Dozvoli jedino drugim polaznicima kursa (studentima i predavaču) da vide moju adresu e-pošte**.
5. **Format e-pošte** koje omogućava izbor formatiranja e-pošte i može biti ili **Običan tekstualni format** ili **Ulepšani HTML format**.
6. **Način obaveštavanja putem e-poruka** koje predstavlja izbor načina na koji Vas sistem obaveštava o primljenim porukama ili odgovorima na forumu. Izbor može biti **Bez skraćivanja (po jedna e-poruka za svaku poruku na forumima)**, zatim **Kompletno (jedna e-poruka dnevno sa kompletnim sadržej svih poruka na forumima)** ili **Naslovi (jedna e-poruka dnevno samo sa naslovima)**.
7. **Automatska prijava na forum** koje predstavlja izbor da li da Vas sistem, pri odgovoru na nekom forumu, automatski prijavi na taj forum. Izbori su **Da, kad pošaljem poruku, upiši me u taj forum** i **Ne želim automatsku prijavu na forme**.
8. **Pratjenje foruma** koje predstavlja izbor da li da sistem beleži informacije o porukama sa foruma koje ste prethodno pročitali. Izbori su **NE: ne beleži informacije o tome koje sam poruke prethodno pročitao/la** i **DA: istakni nove poruke**.

9. **Pri uređivanju teksta** koje predstavlja izbor koje forme se koriste pri uređivanju teksta, a izbor je ***Upotreba HTML editora (samo u nekim Web čitačima)*** koji je, kao što i naziv govori, podržan od strane samo nekih Web čitača i ***Koristi standardne Web forme***.
10. **Ajax i Javascript** koje predstavlja izbor prikazivanja sistema na Vašem Web čitaču, gde je izbor ***Ne: koristi standardne Web mogućnosti*** i ***Da: koristi napredne Web mogućnosti***.
11. **Čitač ekrana** koje predstavlja izbor prikazivanja određenih delova sistema koji se mogu prikazati pristupačnjim interfejsom. Izbori su ***Da*** i ***Ne***.
12. **Mesto** koje predstavlja mesto odakle dolazite i mora biti uneto.
13. **Izaberite državu** koje predstavlja državu iz koje dolazite i mora biti uneto.
14. **Vremenska zona** koje predstavlja izbor vremenske zone u kojoj se nalazite.
15. **Preferirani jezik** koje predstavlja izbor jezika na kojem je prikazan Digiš i može biti ***English (en)***, zatim ***Srpski (sr_lt)*** i ***Cрпски (sr_cp)***.
16. **Opis** koje predstavlja polje za unos u kome možete uneti podatke o sebi koji će biti prikazani na stranici Vašeg profila i koje će moći da vide drugi korisnici.

Dodavanje slike

Dodavanje slike na Digišu se vrši veoma jednostavno. Dovoljno je izabrati sliku koju želite da prikažete na Vašem profilu, i upload-ujete na svoj profil. Na slici 8. možete videti gde se nalazi polje za dodavanje slike.

(Slika 8. – Prikaz dodavanja slike na profil)

Postoje pravila koja **MORATE** ispoštovati pri dodavanju slike na profil, a to su:

- **Slika mora biti manja od 2MB.**
- **Slika bi trebalo da bude kvadratnog oblika. Ako nije, sistem će sam napraviti kvadrat od date slike i time može odseći važan detalj slike, zato se predlaže da sami napravite kvadratnu fotografiju.**
- **Slika bi trebalo da bude u rezoluciji 100px X 100px. Ako nije, sistem će je sam smanjiti na datu rezoluciju, pa može doći do gubljenja na kvalitetu slike, zato se predlaže da sami napravite sliku u dатој rezoluciji.**
- **Slika mora biti u .PNG ili .JPG formatu.**

Dodavanje interesovanja

Interesovanja predstavljaju Vaša lična interesovanja i postoji specijalni način na koji se dodaju. U polju **Lista interesovanja** dodajete interesovanja kao pojedinačne reči koje su odvojene zarezom. Razlog ovakvog dodavanja interesovanja je zbog toga što sistem posmatra Vaša interesovanja kao meta tagove, pa prema njima može vrđiti pretragu korisnika po različitim interesovanjima. Na slici 9. možete videti polje **Lista interesovanja**.

(Slika 9. – Prikaz dodavanja interesovanja na profil)

Dodavanje izbornih informacija

Izborne informacije predstavljaju informacije koje nisu neophodne za popunjavanje Vašeg profila, i to su uglavnom informacije o Vašem kontaktu i vašem poslovnom statusu. Na slici 10. možete videti polja koja se nalaze u delu izbornih informacija.

The screenshot shows a user interface for adding optional information to a profile. At the top, there are sections for 'Slika korisnika' (User picture) and 'Interesovanja' (Interests). Below these, a large red box highlights a section titled 'Izborni' (Optional) containing the following fields:

- Web stranica
- ICQ broj
- Skype ID
- AIM ID
- Yahoo ID
- MSN ID
- Identifikacioni broj
- Institucija
- Department/Odsek
- Telefon
- Mobilni telefon
- Adresa

Below this section is a button labeled 'Ažuriraj profil' (Update profile) and a note: 'Nesophrada polja u ovom formularu su označena sa *' (Fields marked with * in this form are mandatory).

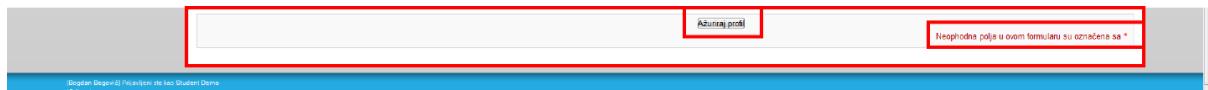
(Slika 10. – Prikaz dodavanja izbornih informacija na profil)

Polja koja se nalaze u izbornim informacijama su:

1. **Web stranica** koje predstavlja polje za unos Vaše lične Web stranice ili Web stranice koja vam se dopada.
2. **ICQ broj** koje predstavlja Vaš lični broj na ICQ mreži preko koga ostali korisnici mogu da Vas kontaktiraju.
3. **Skype ID** koje predstavlja Vaš lični ID na Skype mreži preko koga ostali korisnici mogu da Vas kontaktiraju.
4. **AIM ID** koje predstavlja Vaš lični ID na AIM mreži preko koga ostali korisnici mogu da Vas kontaktiraju.
5. **Yahoo ID** koje predstavlja Vaš lični ID na Yahoo mreži preko koga ostali korisnici mogu da Vas kontaktiraju.
6. **MSN ID** koje predstavlja Vaš lični ID na MSN mreži preko koga ostali korisnici mogu da Vas kontaktiraju.
7. **Identifikacioni broj** koje predstavlja Vaš lični identifikacioni broj.
8. **Institucija** koje predstavlja instituciju u kojoj radite.
9. **Department/Odsek** koje predstavlja odsek u kome radite.
10. **Telefon** koje predstavlja Vaš lični broj telefona.
11. **Mobilni telefon** koje predstavlja Vaš lični broj mobilnog telefona.
12. **Adresa** koje predstavlja Vašu adresu na kojoj stanujete.

Ažuriranje profila

NAJBITNIJA STAVKA pri ažuriranju Vašeg profila je da potverdite sve izmene koje ste uneli na Vašem profilu. To radite tako što kliknete na dugme **Ažuriranje profila**, kao što možete videti na slici 11.

(Slika 11. – Prikaz ažuriranja profila)

Posle uspešnog ažuriranja videćete stranicu prikaza Vašeg profila. U slučaju da niste ispunili zahteve, odnosno niste pravilno uneli polja koja su označena crvenom bojom, sistem će Vas zadržati na strani ažuriranja profila.

Slanje privatnih poruka

Slanje poruke preko liste učesnika

Jedan način slanja privatnih poruka na sistemu je pomoću liste učesnika kursa na koji ste prijavljeni. Dolazak do strane na kojoj se nalaze učesnici kursa je već objašnjen [ovde](#), a kada kliknete na nekog učesnika, dolazite do strane **Pregledaj profil** koje je prikazana na slici 12.

STUDENT DEMO (K2)

Dodaj/pošalji poruku

Adresa e-pošte: demo@metropolitan.ac.rs
Poslednji pristup: Nikad
Uloga: Student
Profil kursa: Употреба Длнеша, Језинка и информационог писменост

Potpuni profil

(Slika 12. – Prikaz slanja poruke učesniku)

Na slici 12. možete videti profil učesnika kome želite da pošaljete poruku. Ispod slike učesnika naznačen je link **Dodaj/Pošalji poruku**, gde, klikom na njega, otvara se nova stranica za slanje poruka. Ova stranica može se videti na slici 13. gde u polju **Poruka** unosite sadržaj poruke, a klikom na dugme **Pošaljite poruku** šaljete poruku.

Moj kontakti

Vaša lista kontakta je prazna

Bogdan Begović ↔ Student Demo

Dodatavane kontakti | Blokiraj kontakti

Sve poruke | Nedavne poruke
(nije pronađena nijedna poruka)

Poruka

Pošaljite poruku

(Slika 13. – Prikaz strane za slanje poruka)

Slanje poruka preko bloka aktivnih korisnika

Drugi način da nekome pošaljete poruku je da uđete u bilo koji od Vaših kurseva, gde sa na stranici tog kursa sa desne strane nalazi blok trenutno aktivnih korisnika. Napomena je da su tu prikazani korisnici koji su bili aktivni **POSLEDNJIH 5 MINUTA**.

Klikom na ikonicu koverte (✉) otvara se prozor kao na slici 13. Prikaz bloka trenutno aktivnih korisnika možete videti na slici 14.

The screenshot shows a Moodle course page with the following structure:

- NAVIKADA:** My profile, My courses, My groups, My calendar, My tasks, My grades, My reports, Administration, Logout, Profile settings.
- PREDAVANJA:** Administration of course, General, Update my profile.
- Forum vesti:** 1. УВОД (Introduction):
 - Шта је Мулд?
 - Шта је електронско учење?
 - На којим се педагогским теоријама заснива?
 - Стјага презентација
- ПРЕДСЛОВИ:** ПРЕДСЛОВИ СА МУЛДОМ (Foreword from MULD):
 - Улазак на Мулд. Окружење, навигација.
 - Улазна анкета - упитник.
 - Подешавање профилка.
 - Дискусија на форуму.
 - Приказани су тематичка и информациониа писменост.
 - 2. на почетку било упитник
 - 3. Пријатељи
 - 4. Форум за упознавање колега корисници су самостално уписали
 - 5. Форум за упознавање 17.3.2012
 - 6. Форум за упознавање 3.3.2012
- ПРЕДСЛОВИ:** ПРЕДСЛОВИ СА МУЛДОМ (Foreword from MULD):
 - Постављање основних ресурса и активности.
 - Учење на курсевима.
 - Упис ученика.
 - 7. Креирајте курса
 - 8. А шта даље?
- ЗАВРШТАК КУРСА:** Завршни тест, Евапуција курса, И на крај Тест
- ПРЕТРАГА ФОРУМА:** Date, Napredno pretraživanje.
- НОВИЈЕ ВЕСТИ:** (Trenutno nema novosti).
- ПРЕДСЛОВИ ДОГДАЈИ:** Iz na kalendar... Novi dogadjaj...
- ПРЕДСЛОВИ:** ПРЕДСЛОВИ СА МУЛДОМ (Foreword from MULD):
 - Пријатељи
 - Блогот вијугот
- НЕДИНЕ АКТИВНОСТИ:** Aktivnost od Saturday, 7. April 2012, 20:15. Reputacija, 0, ostvarivani ciljevi, 0, 0. Нема новости о вијугот последње косие.

(Slika 14. – Prikaz bloka trenutno aktivnih korisnika)

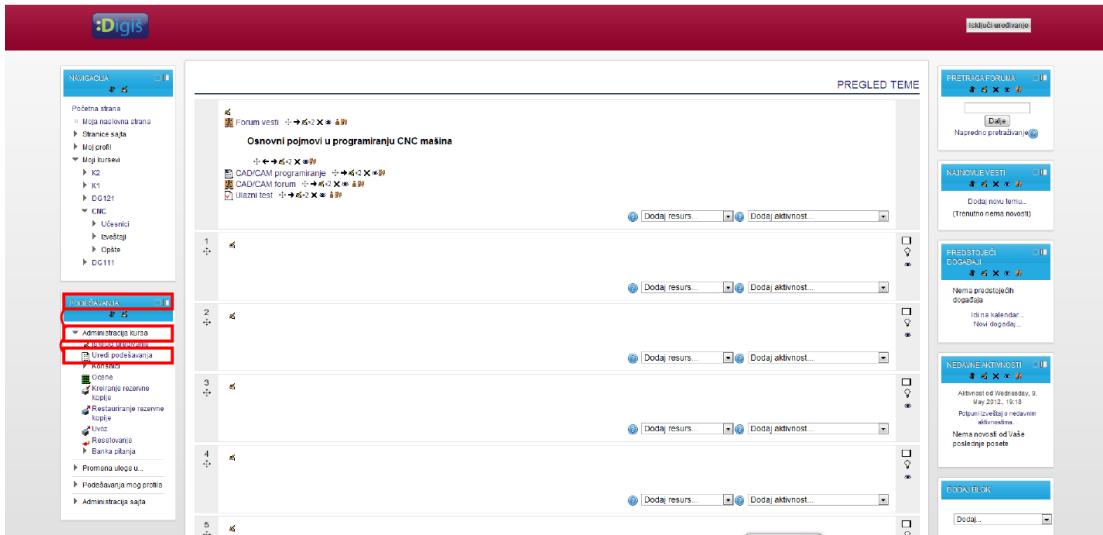
Kreiranje kurseva na Digiš-u

Kada Vam administratori Digiša odobre pristup sistemu i kada Vam kreiraju nalog, oni će Vam kreirati i početni kurs koji ćete moći sami da ažurirate. Ako budete želeli da kreirate novi kurs, **obratite se administratorima Digiš-a**.

Uređivanje podešavanja kursa

Uređivanjem podešavanja kursa možete dodatni podesiti Vaš kurs, odnosno dodati mu novo ime ili izmeniti datum početka i trajanje kursa.

Prvo je potrebno ući na sopstveni kurs koji se nalazi u **Navigaciji** u odeljku **Moji kursevi**. Taj kurs ima naziv Vašeg korisničkog imena i prezimena. Kada izaberete Vaš kurs, sa leve strane se nalazi odeljak **Podešavanja** u kome se nalazi padajući meni **Administracija kursa**. Kada se otvorи ovaj meni, kliknite na stavku **Uredi podešavanja** kako biste pristupili uređivanju Vašeg kursa. Na slici 15. nalazi se prikaz stavke **Uredi podešavanja**.

(Slika 15. – Prikaz stavke **Uredi podešavanja**)

Kada kliknete na stavku **Uredi podešavanja** dobijate prikaz trenutnih podešavanja Vašeg kursa. Na slikama 16. i 17. nalazi se prikaz svih mogućih podešavanja kursa, posle kojih slede detaljna objašnjenja za svaku stavku koju je moguće promeniti. Neophodno je zapamtiti da su polja, koja moraju biti popunjena, označena crvenom bojom.

(Slika 16. – Prikaz dela strane **Uredi podešavanja**)

- **Kategorija:** Ovo podešavanje određuje kategoriju u kojoj će se kurs pojaviti na spisku kurseva.
- **Pun naziv kursa:** Pun naziv kursa se prikazuje na vrhu svake stranice kursa kao i na spisku kurseva.
- **Kraći naziv kursa:** Skraćen naziv kursa se prikazuje u navigaciji i kao deo naslova elektronske poruke koja se šalje sa sa kursa.
- **Identifikacioni broj kursa:** Identifikacioni broj kursa se koristi samo prilikom upoređivanja sa eksternim sistemima i ne prikazuje se nigde na sajtu. Ako kurs ima neku oficijelnu šifru, ona može ovde biti upisana, u suprotnom polje može ostati prazno.
- **Rezime kursa:** Sažetak kursa se prikazuje u okviru liste kurseva. Pretraga kurseva pretražuje i tekst sažetaka uz pregledanje naziva kurseva.
- **Format:** Oblik kursa određuje izgled naslovne stranice kursa.
 - SCORM - koristi se za prikaz SCORM paketa u prvoj sekciji stranice kursa (kao alternativa korišćenju SCORM/AICC modula) ž
 - Društveni format - na naslovnoj stranici kursa se prikazuje forum
 - Tematski format - naslovna stranica kursa je organizovana u tematske sekcije
 - Nedeljni format - naslovna stranica kursa je organizovana u nedeljne sekcije, pri čemu prva nedelja odgovara datumu početka kursa
- **Broj sedmica/tema:** Broj koji predstavlja trajanje kursa u sedmicama ili broj tema na kursu
- **Datum početka kursa:** Ovo podešavanje određuje početak prve nedelje za kurs u nedeljnem formatu. Ono takođe određuje najraniji datum za koji će biti dostupni izveštaji o aktivnostima na kursu.
- **Skriveni odeljci:** Ovo podešavanje određuje da li će studentima skrivene sekcije kursa biti prikazane u sažetom obliku (npr. za kurseve u nedeljnem formatu, da bi se označili praznici ili raspust između dva semestra), ili će biti u potpunosti sakrivene.
- **Broj vesti koje treba prikazati:** Ovo podešavanje određuje koliko će se skorašnjih vesti pojaviti u bloku Najnovije vesti, na stranici kursa. Ako podesite na "0 vesti" ovaj blok neće biti prikazan.
- **Prikaži ocene studentima:** Mnoge aktivnosti na kursu se mogu ocenjivati. Ovo podešavanje određuje da li student može da vidi spisak svih svojih ocena na kursu preko linka Ocene u bloku za administraciju kursa.

- Prikaži izveštaja o aktivnostima:** Izveštaji o aktivnostima prikazuju aktivnost svakog učesnika na kursu. Osim popisa njihovih doprinosa, poput poruka na forumima ili predaje zadataka, ovi izveštaji takođe uključuju zapise o pristupima. Ovo podešavanje određuje da li studenti mogu da vide zapise o svojoj aktivnosti, preko njihovih stranica sa profilom.
- Maksimalna veličina datoteke za postavljanje:** Ovo podešavanja određuje najveću veličinu datoteke koja se može postaviti na kurs, a ograničeno je podešavanjem na nivou celog sajta koje određuje administrator. Moduli aktivnosti takođe sadrže podešavanje kojima se određuje i dodatno ograničiva najveća dozvoljena veličina datoteke za postavljanje.

The screenshot displays the 'Uredi podešavanja' (Edit settings) page in Moodle. It includes sections for guest access, password, group work, availability, language, and role renaming. Fields like 'Allow guest access' and 'Grupni način rada' are highlighted with red boxes.

(Slika 17. – Prikaz dela strane **Uredi podešavanja**)

- Allow guest access:** Ovo podešavanje određuje da li korisnik može da pristupi kursu u ulozi gosta, bez potrebe da se upiše na kurs.
- Lozinka:** Ovo podešavanje određuje lozinku pomoću koje jedino gosti koji znaju lozinku mogu da pregledaju kurs.
- Grupni način rada:** Ovo podešavanje ima 3 opcije:
 - Bez grupe - ne postoje grupe, svi korisnici su deo jedne velike zajednice
 - Odvjene grupe - svaki član grupe može da vidi samo članove svoje grupe, ostali članovi su nevidljivi
 - Vidljive grupe - svaki član grupe radi unutar svoje grupe, ali može videti i druge grupe

Grupni način rada koji je definisan na nivou kursa je podrazumevani način rada za sve aktivnosti unutar kursa.

Za svaku pojedinačnu aktivnost koja podržava grupni rad, takođe se može podesiti grupni način rada, iako će ovo podešavanje biti ignorisano ukoliko je grupni način rada podešen kao obavezan na nivou kursa.

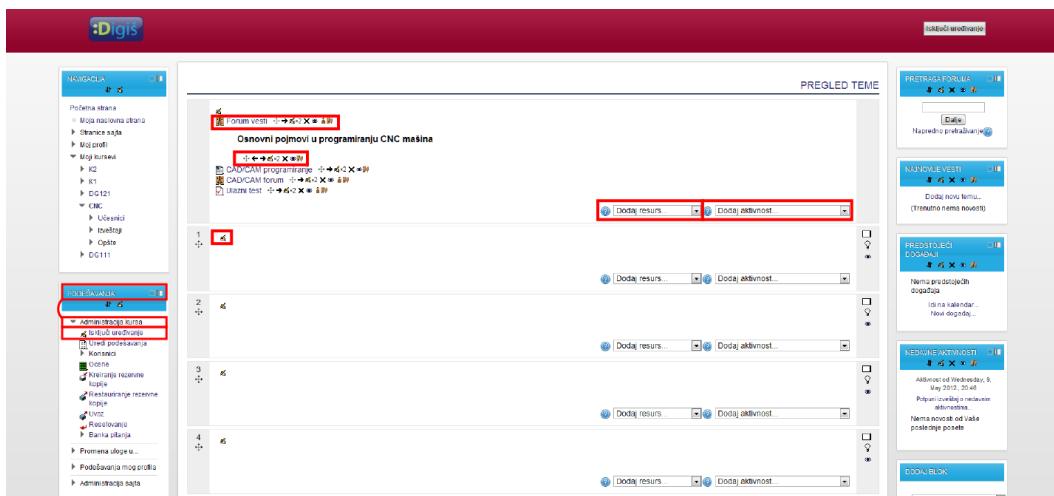
- Obavezni grupni način rada:** Ako je grupni način rada obavezan, onda se on primenjuje na svaku aktivnost unutar kursa. U tom slučaju, podešavanja za grupni način rada na nivou pojedinačnih aktivnosti biće ignorisana.
- Dostupnost:** Ovo podešavanje određuje da li će se kurs pojaviti na popisu kurseva. Za razliku od nastavnika i administratora, korisnicima nije dozvoljen ulazak na kurs.
- Jezik:** Ovo podešavanje određuje podrazumevanji jezik koji se koristi na kursu

- Preimenovanje uloge:** Ovo podešavanje omogućava promenu prikazanih naziva za uloge koje se koriste na kursu. Menja se samo prikazani naziv uloge - ovlašćenja uloge ostaju ista. Novi nazivi uloga će se pojaviti na stranici sa učesnicima kursa i svim ostalim mestima unutar kursa. Ukoliko je uloga kojoj je promenjen naziv jedna od onih koju je administrator izabrao kao "menadžer kursa", novi naziv uloge će se, takođe, pojaviti i kao deo spiska kurseva.

Kada ste popunili sve izmene koje želite da napravite na Vašem kursu neophodno je da kliknete dugme **Sačuvaj promene** kako biste sačuvali sve promene koje ste uneli. Ako želite da poništite promene, to možete učiniti klikom na dugme **Odustani**.

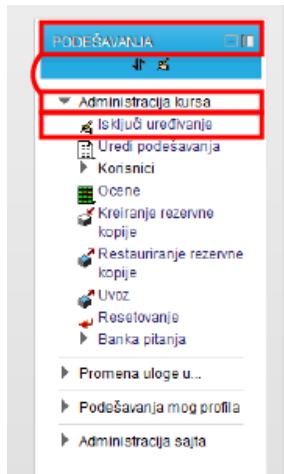
Uređivanje kursa

Kako biste uredili kurs, neophodno je da uđete na Vaš kurs, na način kao što je objašnjen u prethodnom podglavlju i da u odeljku **Podešavanja**, pa u padajućem meniju **Administracija kursa**, izaberete stavku **Uključi uređivanje**. Kada izaberete ovu stavku, pojaviće vam se stranica koja je prikazana na Slici 18.

(Slika 18. – Prikaz uređivanja kursa)

Na slici 18. označeni su svi delovi stranice pomoću kojih je moguće urediti kurs. Ova slika će biti podeljena u 5 figura kako bi svaki deo bio ponaosob objašnjen.

(Figura 1. – Navigacija do stavke **Uključi uređivanje**)

Na figuri 1. je prikazana navigacija do stavke **Uključi uređivanje** pomoću koje prelazimo na režim uređivanja kursa.

(Figura 2. – Prikaz **Forum vesti**)

Na Figuri 2. se može videti prikaz **forum vesti**. **Forum vesti** je forum koji se automatski pravi od strane samog sistema svaki put kada napravite novi kurs. Na ovom forumu možete upisivati vesti koje se odnose na sam kurs.

Osnovni pojmovi u programiranju CNC mašina

(Figura 3. – Prikaz **Labele i pomoćnih dumića za kontrolu sadržaja**)

Na Figuri 3. Se nalazi prikaz sadržaja (u ovom slučaju **Labele**) sa **dugmićima za kontrolu sadržaja**. Pomoću ovih dugmića je moguće premeštati sadržaj, brisati ga, sakriti ga itd.

Svako do ovih dugmića ima svoju funkciju, i one su:

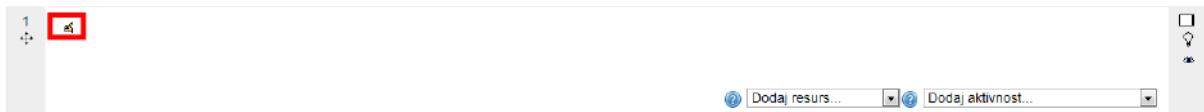
- ← - Dugme za premeštanje sadržaja. Ovo dugme izgleda i ponaša se drugačije u različitim browser-ima (pregledaćima) ali ima istu funkciju. U Internet Explorer-u i Google Chrome-u ovo dugme izgleda ovako i kada se klikne potrebno je fizički prevući sadržaj na željeno mesto, dok u ostalim browser-ima je potrebno kliknuti na dugmič zati kliknuti na mesto gde želite da pomerite sadržaj.
- - Dugme za pomeranje sadržaja u levo. Ovo dugme služi za formatiranje položaja sadržaja i klikom na njega pomerate sadržaj u levo.
- - Dugme za pomeranje sadržaja u desno. Ovo dugme služi za formatiranje položaja sadržaja i klikom na njega pomerate sadržaj u desno.

- - Dugme za uređivanje sadržaja. Ovo dugme služi za uređivanje sadržaja i klikom na njega dolazite na stranu za uređivanje sadržaja koji želite da uredite.
- - Dugme za kopiranje sadržaja. Ovo dugme služi da kopirate željeni sadržaj.
- - Dugme za brisanje sadržaja. Ovo dugme služi da obrišete željeni sadržaj i klikom na njega se pojavljuje prozor koji od Vas traži potvrdu da želite da obrišete željeni sadržaj.
- - Dugme za sakrivanje sadržaja. Ovo dugme služi da biste sakrili sadržaj od polaznika datog kursa. Sadržaj posataje skriven za njih ali ćete Vi i dalje moći da ga vidite i da ga izmenujete.
- - Dugme za dodeljivanje uloga. Dodeljivanjem neke uloge korisniku u konkretnom kontekstu odobravate mu ovlašćenja koja ta uloga podrazumeva, i to za tekući kontekst i sve njemu podređene.

Konteksti:

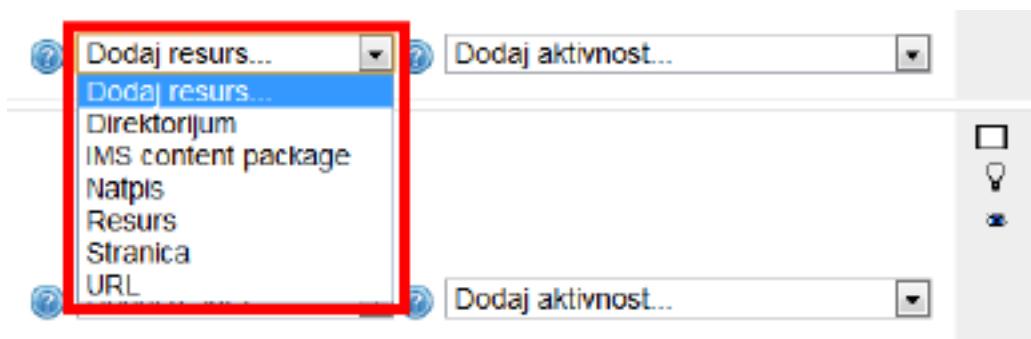
1. Sajt/Sistem
2. Kategorije kurseva
3. Kursevi
4. Blokovi i aktivnosti

Tako na primer, ako dodelite ulogu studenta korisniku u okviru nekog kursa, on će tu ulogu imati ne samo na nivou kursa, već i na nivou svih blokova i aktivnosti u okviru tog kursa. Stvarna ovlašćenja u nekoj konkretnoj situaciji mogu zavisiti od drugih prethodno definisanih uloga i podešavanja koja ih nadjačavaju/poništavaju.

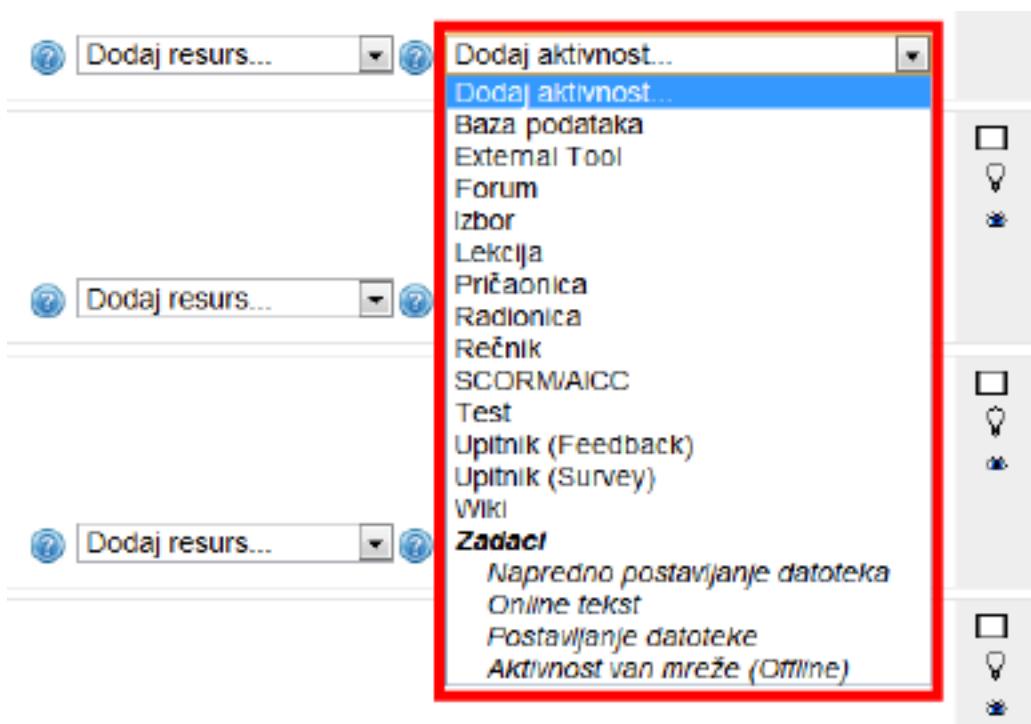
(Figura 4. – Prikaz uređivanja teme za jednu sedmicu)

Na Figuri 4. je prikazano uređivanje teme za jednu sedmicu. Pri podešavnju kursa, moguće je navesti koliko kurs ima tema ili sedmica i one su pojedinačno prikazane kao na Figuri 4. Klikom na označenu ikonicu moguće je urediti temu koja se predaje date sedmice.

(Figura 5. – Prikaz dodavanja Resursa na kurs)

Na Figuri 5. prikazano je dodavanje resursa na kurs. Resursi su moduli za "jednosmernu" komunikaciju koji omogućavaju dodavanje bilo koje vrste Web sadržaja na Vaš kurs. U padajućem meniju postoje razni resursi koje je moguće dodati, kao što su **Direktorijum**, **IMS content package**, **Natpis**, **Resurs**, **Stranica** i **URL**.

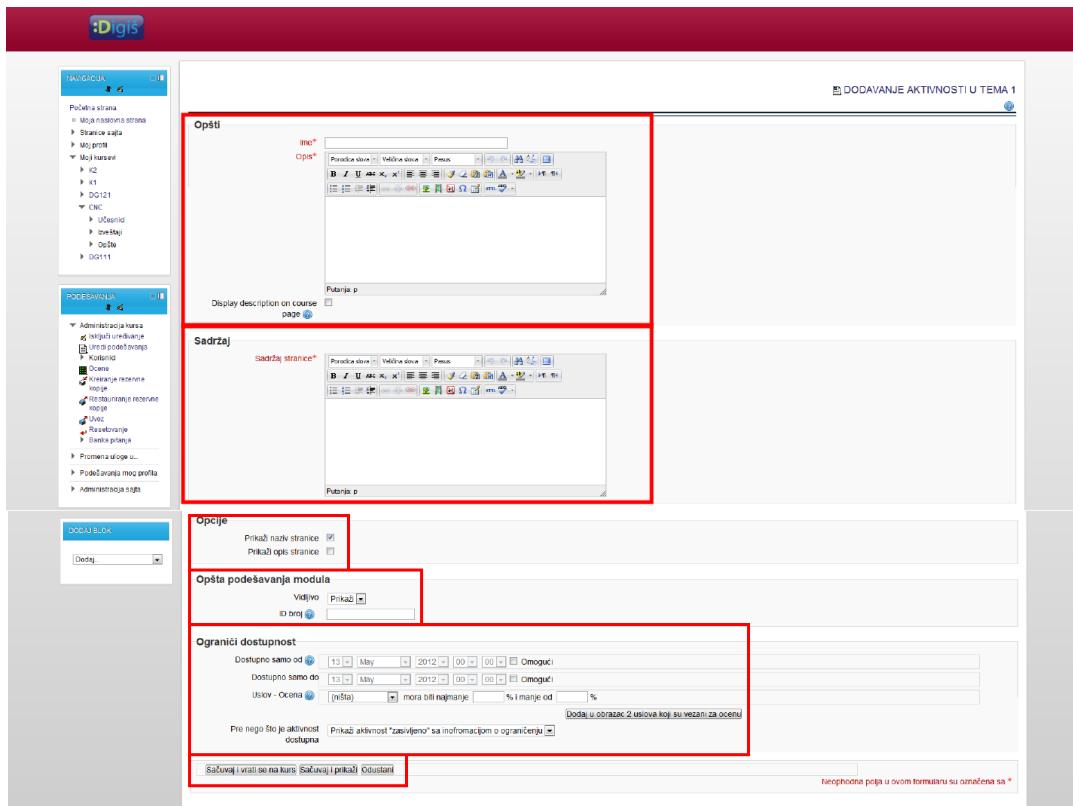
(Figura 6. – Prikaz dodavanja Aktivnosti na kurs.)

Na Figuri 6. prikazano je dodavanje aktivnosti na kurs. Aktivnosti su moduli za "dvosmernu" komunikaciju kao što su forumi, testovi i viki dokumenti koji omogućavaju da kursu bude dodat interaktivni sadržaj. U padajućem meniju postoje razne aktivnosti koje je moguće dodati, kao što su **Baza podataka**, **External Tool**, **Forum**, **Izbor**, **Lekcija**, **Pričaonica**, **Radionica**, **Rečnik**, **SCORM/AICC**, **Test**, **Upitnik (Feedback)**, **Upitnik (Survey)** i **Wiki**. Kao **Aktivnosti** moguće je još dodati napredne sadržaje, a to su **Napredno postavljanje datoteka**, **Online tekst**, **Postavljanje datoteke** i **Aktivnost van mreže (Offline)**.

Dodavanje jednostavne (ne-interaktivne) lekcije na kurs

Pod nazivom jednostavne (ne-interaktivne) lekcije, podrazumeva se lekcija koja služi samo za učenje, odnosno bez pitanja u lekciji koja moraju biti odgovorena (kao što je slučaj sa naprednim lekcijama koje se dodaju iz u **Akcijama**).

Ovakve lekcije se prave izborom **Stranica** u padajućem meniju **Dodaj Resurs**, kao što je prikazano na Figuri 5. Na Slici 19. je prikazana stranica za dodavanje novih stranica na kurs.

(Slika 19. – Prikaz strane za dodavanje stranica na kurs)

Na slici 19. crvenim kvadratima su označena polja koja će biti ponaosob objašnjena.

Polje **Opis** u sebi sadrži dve forme koje moraju biti popunjene jer su, kao i svi ostali neophodni unosi, označene crvenom bojom. To su:

- **Ime:** koje predstavlja ime lekcije.
- **Opis:** koji predstavlja kratak opis lekcije. U ovoj formi bi trebalo da stoji samo kratak opis lekcije sa najpotrebnijim informacijama, a sadržaj same lekcije se naknadno unosi.

U polju **Opis** se takođe nalazi i polje za potvrdu **Display description on course page** koje, kada je štiklarno, prikazuje opis ispod naslova same lekcije na kursu.

Polje **Sadržaj** sadrži formu za unos sadržaja lekcije. Unos se izvršava u klasičnom word-processor-u gde unosite željeni tekst. Ako želite da iskopirate tekst od nekuda, to možete izvršiti klasičnom metodom kopiranja, ali ako želite da zadržite stilove koje ste koristili dok ste pisali lekciju potrebno je iskopirati tekst na željenom mestu i zatim, klikom na ikonicu ili .

Ikonicom kopirate tekst kao običan tekst koji nije formatiran, a ikonicom kopirate tekst kao u Word-u, što znači da će stilovi koje ste koristili biti zapamćeni.

U polju **Opcije** nalaze se dva polja za potvrdu, **Prikaži naziv stranice** koje kada je štiklirano prikazuje naziv stranice na kursu i polje **Prikaži opis stranice** koje kada je štiklirano prikazuje opis stranice na kursu.

U polju **Opšta podešavanja modula** nalaze se izborni polje **Vidljivo** koje određuje da li je strana vidljiva ili ne i forma **ID broj** koja omogućuje identifikaciju aktivnosti u svrhu računanja ocena. Ako aktivnost nije uključena u neko od ocenjivanja, polje za identifikacioni broj može ostati prazno. Identifikacioni broj se, takođe, može postaviti u knjizi ocena, ali se jedino može uređivati na stranici za podešavanje aktivnosti.

Polje **Ograniči dostupnost** sadrži forme pomoći kojih je moguće vremenski ili pomoći pređašnjih ocena, odrediti kada je stranica dostupna za polaznike kursa.

Datumi 'pristup od/do' određuju kada će polaznici kursa moći da pristupe aktivnostima preko linka na stranici kursa. Razlika između datuma 'pristup od/do' i podešavanja za dostupnost aktivnosti je u tome što se polaznicima kursa, izvan datuma koje potonja podešavanja određuju, dozvoljava da vide opis aktivnosti, dok datumi 'pristup od/do' sprečavaju pristup u potpunosti.

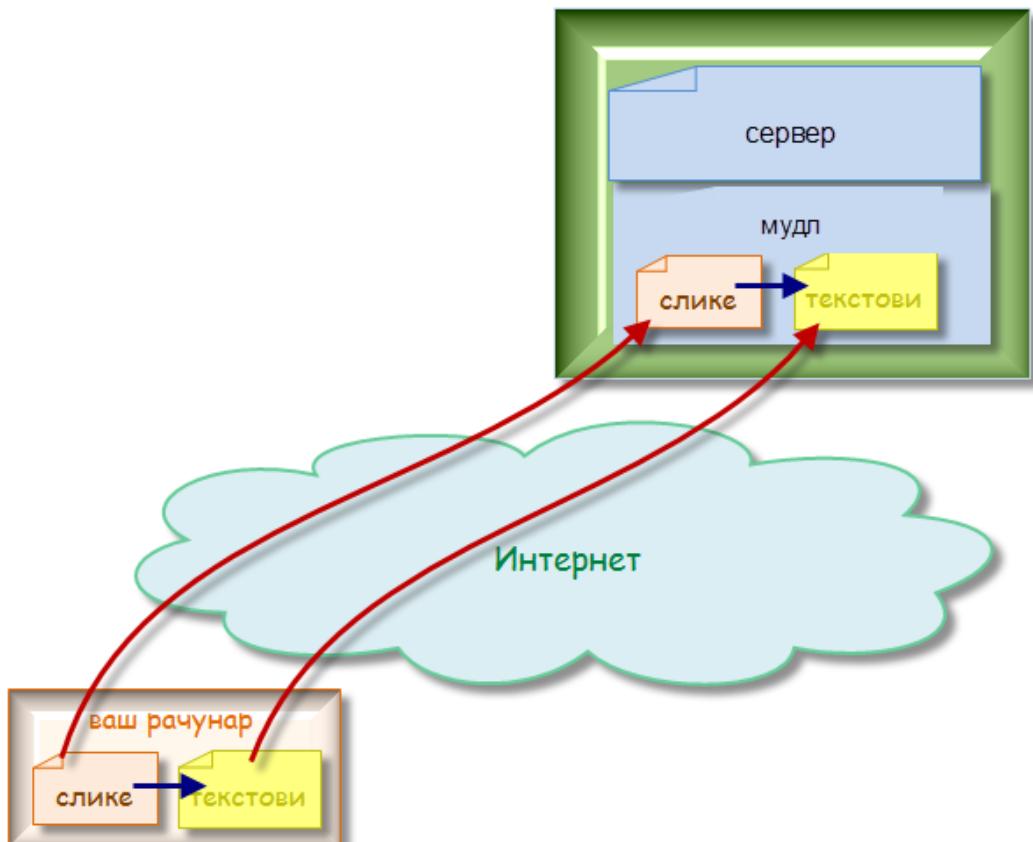
Forma **Uslov - Ocena** određuje uslove, vezane za ocene bilo koje aktivnosti, koji moraju biti ispunjeni kako bi moglo da se pristupi nekoj aktivnosti. Ako postoji potreba, moguće je postaviti više uslova za ocene. U tom slučaju aktivnosti će moći da se pristupi tek nakon što se ispunе **SVI** uslovi. Klikom na dugme **Dodaj u obrazac 2 uslova koji su vezani za ocenu** moguće je dodati ove uslove.

Izborni polje **Pre nego što je aktivnost dostupna** ima dve opcije, **Prikaži aktivnost "zasivljeno"** sa **informacijom o ograničenju** koje pre nego što je aktivnost dostupna, prikazuje aktivnost "zasivljeno" sa informacijom o ograničenju i **Sakrij aktivnost potpuno** koje pre nego što je akcija dostupna, sakriva tu akciju.

Na samom kraju strane nalaze se tri dugmeta, **Sačuvaj i vrati se na kurs** koje čuva promene i vraća Vas na stranicu za uređivanje kursa, **Sačuvaj i prikaži** koje čuva promene i zatim prikazuje stranicu i **Odustani** koje poništava sve promene koje ste uneli i vraća Vas na stranicu za uređivanje kursa.

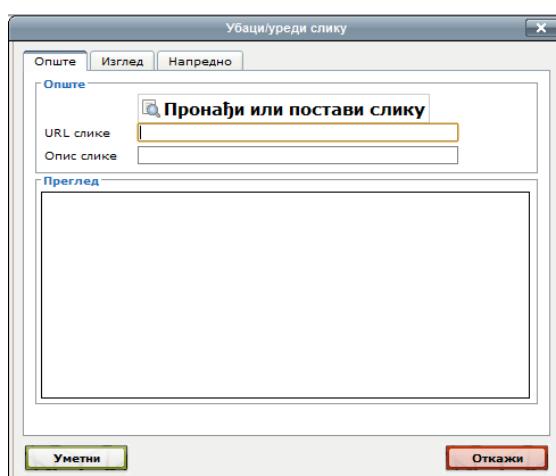
Dodavanje slike u lekciju

Kako biste dodali sliku u sadržaj svoje lekcije, nije moguće samo kopirati sliku u sadržaj već je potrebno prvo podići sliku na server i zatim je ubaciti u sadržaj. Ovaj proces je moguće videti na slici 20.

(Slika 20. – Prikaz dodavanja slike u sadržaj)

Dodavanje slike u sadržaj se jednostavno postiže klikom na dugme u word processor-u na strani za dodavanje stranice. Kada kliknete da ovo dugme, prikazaće vam se prozor kao na slici 21.

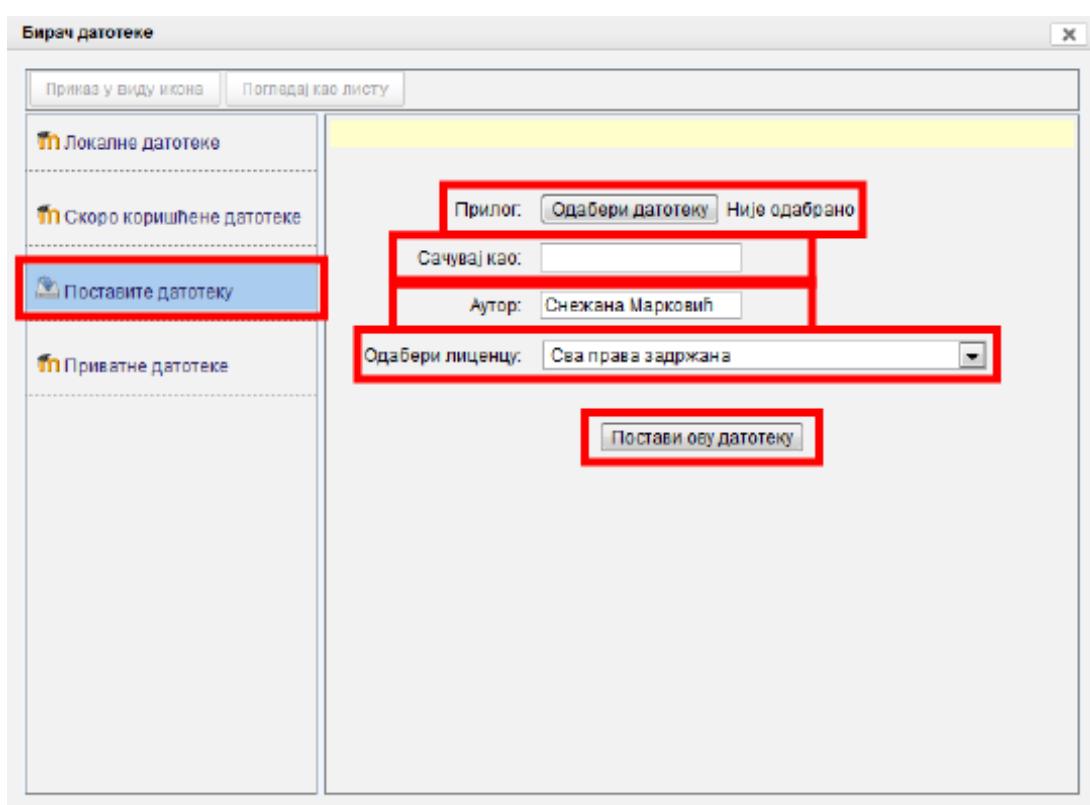

(Slika 21. – Prikaz prozora za dodavanja/uređivanje slike)

Sliku u sadržaj možete dodati na dva načina, dodavanjem slike koja se nalazi na Vašem računaru ili dodavanjem URL-a slike koja se nalazi negde na internetu. Klikom na **Pronađi** ili **postavi sliku** dobijate prozor kao na slici 22. pomoću kojeg nalazite sliku na vašem računaru i postavljate je u sadržaj. Kako biste dodali sliku, potrebno je kliknuti na stavku **Postavite datoteku**, kao što je prikazano na slici 22. Klikom na dugme **Odaberite datoteku** birate sliku na Vašem računaru.

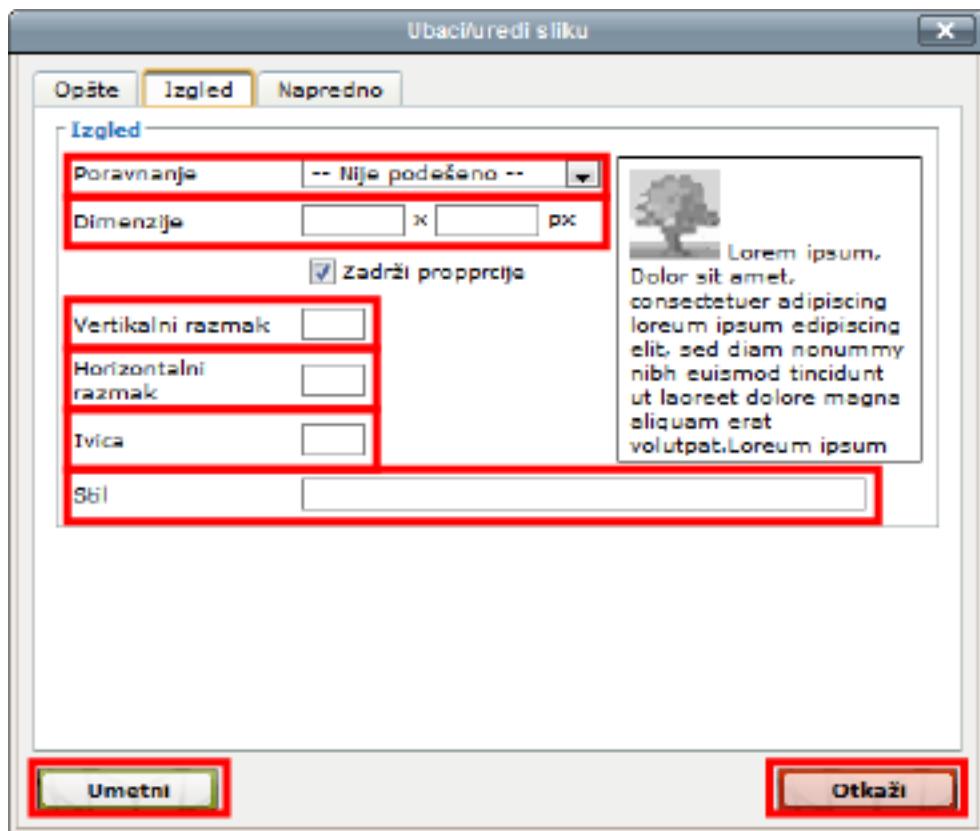
Na prozoru sa slike 22. se nalaze i dodatne forme za unos, kao što su **Sačuvaj kao** koja predstavlja naziv pod kojim će slika biti sačuvana, **Autor** koja označava autora slike i **Odaberite licencu** pomoću koje možete odabrati licencu postavljene fotografije. Kada ste izabrali sliku i uneli željene podatke, klikom na dugme **Postavi ovu datoteku** čuvate sliku i dodajete je u sadržaj lekcije.

Unosom URL-a slike sa nekog sajta u polje **URL slike**, dodajete sliku sa nekog postojećeg sajta a internetu.

(Slika 22. – Prikaz unosa slike u sadržaj)

Kako biste formatirali sliku koju želite da unesete u sadržaj, potrebno je da na prozoru sa slike 21. izaberete jezičak **Izgled** na fascikli prozora. Na slici 23. Prikazan je izgled novog prozora u kome možete formatirati željenu sliku.

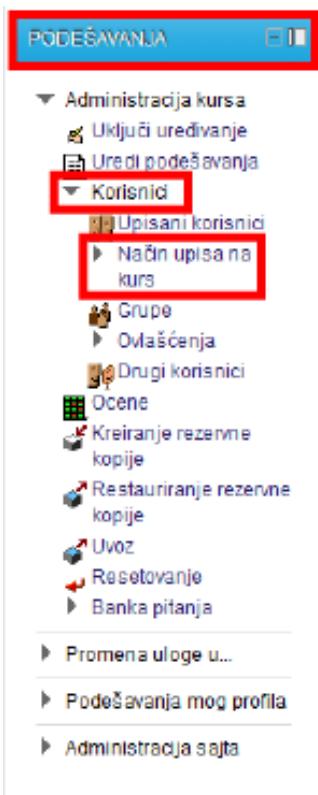
(Slika 23. – Prikaz prozora za formatiranje slike)

Na prozoru za formatiranje slike koji je prikazan na slici 23. Crvenii kvadratima su prikazana polja koja utiču na izgled slike, kao što su **Poravnanje**, **Dimenzije**, **Vertikalni razmak**, **Horizontalni razmak**, **Ivica** i **Stil**. Kada su unete sve željene promene, klikom na dugme **Umetni** se čuvaju promene na slici, a klikom na dugme **Otkazi** se otkazuju sve promene.

U svakom trenutku je moguće ponovo promeniti izgled već umetnute slike u sadržaj, tako što je potreno selektovati sliku koju želite da izmenite i zatim kliknuti na ikonicu .

Dozvola za upisivanje na kurs

Kada napravite Vaš kurs, sistem automatski podešava dozvole za upisivanje na Vaš kurs tako da samo vi možete ručno da upisujete na kurs polaznike koje želite. Kako biste promenili ovu opciju tako da, na primer, svako ko želi može da se upiše na Vaš kurs, potrebno je da odete na stranu Vašeg kursa i zatim, u bloku **Podešavanja** sa leve strane, izaberete opciju **Korisnici** i zatim opciju **Način upisa na kurs**. Navigacija do ove stavke je prikazana na slici 24.

(Slika 24. – Prikaz navigacije do stavke **Način upisa na kurs**)

Kada ste kliknuli na stavku **Način upisa na kurs**, pojaviće Vam se nova stranica koja je prikazana na slici 25.

NAČIN UPISA NA KURS			
Ime	Kapacitet	Gost/Goste	Uredi
Ručni upisi	1	↓	X *
Pristup u ulozi gosta	0	↑	X
Podaj metod: Samostalni upis			
☒ Samostalni upis			

(Slika 25. – Prikaz stranice za određivanje načina upisa na kurs)

Na slici 25. možete primetiti da je sistem automatski postavio način upisa na kurs kao **Ručni upis**, što znači da Vi morate ručno da upisujete polaznike na kurs. Sistem je takođe dodao i način **Pristup u ulozi gosta**, koji ste Vi definisali pri pravljenju kursa. U slučaju da ste naznačili da gosti na sistemu mogu da pristupe Vašem kursu, ovo polje će biti crne boje, a ako ste naznačili da gosti na sistemu ne mogu da pristupe Vašem kursu, ovo polje će biti "zasiviljeno", kao na slici 25.

Ako želite da omogućite polaznicima da se sami upisuju na Vaš kurs, klikom na stavku **Samostalni upis** iz padajućeg menija **Dodaj metod**, kao što je prikazano na slici 25., dolazite na stranicu na kojoj podešavate samostalni upis polaznika, kao što je prikazano na slici 26.

(Slika 26. – Prikaz stranice za dodavanje novog metoda za upis na kurs)

Na slici 26. nalazi se prikaz stranice za dodavanje novog metoda za upis na kurs, na kojoj su crvenim kvadratima prikazane forme koje se mogu popuniti kako bi se novi metod za upis na kurs potpuno definisao.

Te forme su:

- **Naziv prilagođene instance** – Ovom formom se dodaje novi naziv za metod upisa na kurs
- **Allow self enrolments** – Ovom formom padajućeg menija sa odgovorima **Da** i **Ne** podešavate da li korisnik može samostalno da se upiše na kurs
- **Enrolment key** - Ovom formom se dodaje ključ kursa, gde samo korisnici koji znaju ovaj ključ mogu da se upišu na kurs. Ako se ovo polje ostavi prazno, to znači da ne postoji ključ za upisivanje na kurs. U ovoj formi takođe postoji i polje za potvrdu **Razotkrij**, koje, kada je štiklirano, prikazuje ključ dok kucate.
- **Use group enrolment keys** - Ovom formom padajućeg menija sa odgovorima **Da** i **Ne** podešavate da, kada korisnik unese ključ kursa, koji ste podesili u samom kursu, on automatski biva dodat i grupi koja sme da pregleda taj kurs. U ovom slučaju, krisnik mora da zna i ključ kursa i ključ grupe, koje Vi sami podešavate
- **Default assigned role** - Ovom formom padajućeg menija sa odgovorima **Menadžer**, **Predavač**, **Predavač bez uređivačkih prava** i **Student** određujete koju će podrazumevanu ulogu imati svaki novi korisnik koji se upiše na kurs
- **Trajanje upisa** - Ovom formom unosite datum do kada traje Vaš kurs. U ovoj formi takođe postoji i polje za potvrdu **Omogući**, koje, kada je štiklirano, omogućava postavljanje datuma trajanja kursa
- **Datum početka/Datum završetka** – Ovim formama unosite datum kada počinje/kada se završava Vaš kurs. U ovim formama takođe postoji i polje za potvrdu **Omogući**, koje, kada je štiklirano, omogućava postavljanje datuma kada počinje/do kada traje kurs
- **Ispiši neaktivnog korisnika posle** - Ovom formom padajućeg menija sa odgovorima u vidu broja dana podešavata posle koliko vremena se korisnik automatski ispisuje sa kursa, ukoliko u predviđenom vremenskom periodu nije bio aktivan na kursu

- **Maksimalan broj upisanih korisnika** – Ovom formom unosite koliko maksimalno korisnika može da se upiše na Vaš kurs. Podrazumevana vrednost je **0**, što znači da je broj upisanih korisnika neograničen
- **Pošalji poruku dobrodošlice** – Ovim poljem za potvrdu označavate da li se novim upisnicima na kurs šalje poruka dobrodošlice
- **Custom welcome message** – Ovom formom unosite Vašu poruku dobrodošlice koja se šalje novoupisanim polaznicima kursa

Kada ste uneli sva podešavanja, na dnu stranice se nalaze dva dugmeta, **Dodaj metod** kojim čuvate sve unete promene i **Odustani** koji odbacujete sve promene.

Dodavanje foruma

Dodavanje foruma na Vaš kurs se vrši izborom stavke **Forum** u padajućem meniju **Dodaj aktivnosti**, kao što se može videti na figuri 6., pri uključenom uređivanju Vašeg kursa. Kada kliknete na stavku **Forum**, dolazite na stranu koja je prikazana na slici 27.

The screenshot shows the 'Dodavanje aktivnosti u temu' (Adding activity to topic) page. The 'Opšti' section contains fields for 'Naziv foruma' (Forum name), 'Tip foruma' (Forum type - set to 'Standarde forum za opštu upotrebu'), 'Uvod u forum' (Introduction to the forum), 'Prikaz opisanja na kurzu' (Display description on course page), 'Brojni naprave' (Multiple posts), 'Aktivne pravile' (Active rules), 'Maksimalna veličina priloga' (Maximum file size), and 'Maksimalan broj priloga' (Maximum number of attachments). The 'Granična vrednost broja poruka koja dovodi do blokiranja' section includes fields for 'Vremenski period u kojem se' (Time period in which), 'Broj poruka' (Number of messages), and 'koja dovodi do blokiranja' (which leads to blocking). The 'Ocena' section has a 'Kategorija ocena' (Evaluation category) dropdown set to 'Nekategorisano'. The 'Evaluacije' section shows 'Takao je rezultat' (Result is) set to 'Nema ocena' (No evaluation) and 'Skuća za ocenjivanje' (Held for evaluation). The 'Opšta podešavanja module' section includes 'Ograniči dostupnost na postave' (Restrict access to posts) and 'Pre nego što je aktivnost' (Before the activity). The 'Ograniči dostupnost' section contains fields for 'Dostupno samo od' (Available from), 'Izbor - Ocena' (Selection - Evaluation), 'mora biti najmanje' (must be at least), '% i manje od' (and less than), and 'Pre nego što je aktivnost' (Before the activity). A note at the bottom states: 'Sačuvaj i vrati se na kurs' (Save and return to course) and 'Neophodna poja u ovom formularu su označena sa *' (Required fields in this form are marked with *).

(Slika 27. – Prikaz stranice za dodavanje foruma)

Na slici 27. crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti pri dodavanju Foruma. Crvenom bojom su označena polja koja moraju biti uneta.

Označene opcije su:

- **Naziv Foruma** – Ova forma služi za unos imena foruma
- **Tip Foruma** – Postoji 5 tipova foruma
 - Jedna obična diskusija - forum u obliku samo jedne teme o kojoj svi mogu diskutovati i slati svoje odgovore
 - Svaki učesnik pokreće jednu diskusiju - svaki student može pokrenuti samo jednu novu temu za diskusiju, na koju svi mogu da odgovaraju
 - Forum pitanja i odgovora - studenti moraju prvo da pošalju svoj odgovor pre nego što vide odgovore drugih
 - Standarni forum u obliku bloga - otvoreni forum u kojem svako u bilo kom trenutku može započeti novu diskusiju, i u kom su teme za diskusiju prikazane na jednoj stranici sa linkom "Diskutuj o ovoj temi"
 - Standardni forum za opštu upotrebu - otvoreni forum u kojem svako može započeti novu diskusiju u bilo kom trenutku
- **Uvod u Forum** – Ova forma služi za opis foruma i dodavanje teme foruma
- **Display description on course page** – Ovo polje za potvrdu služi da, kada je štiklirano, prikaže opis foruma na stranici kursa
- **Način prijave** - Kada je korisnik pretplaćen na forum, to znači da će primati kopije poruka sa foruma putem e-pošte. Postoje 4 moguća načina za pretplatu:
 - Opciona pretplata - korisnici mogu da odaberu da li žele da budu pretplaćeni na forum ili ne
 - Obavezna pretplata - svi korisnici su pretplaćeni i ne mogu se odjaviti
 - Automatska pretplata - svi korisnici su inicijalno pretplaćeni ali, ukoliko žele, mogu da odaberu da se odjave u bilo kom trenutku
 - Pretplata onemogućena - pretplata na forum nije dozvoljena
- **Aktivirati praćenje pročitanih/nepročitanih porukana ovom forumu** - Ako je ovo podešavanje omogućeno korisnici mogu da prate pročitane/nepročitane poruke na forumu i unutar diskusija. Postoje tri mogućnosti:
 - Opciono: korisnici mogu da odaberu da li će uključiti ili isključiti praćenje pročitanih/nepročitanih poruka
 - Uključeno: praćenje je uvek uključeno
 - Isključeno: praćenje je uvek isključeno
- **Maksimalna veličina priloga** - Ovo podešavanje određuje maksimalnu veličinu datoteke koja može biti priložena uz poruku.
- **Maksimalan broj priloga** - Ovo podešavanje određuje maksimalan broj datoteka koje mogu biti priložene uz poruku.
- **Vremenski period nakon kog se vrši blokiranje** - Moguće je ograničiti broj poruka koje studenti mogu poslati unutar datog vremenskog perioda. Ovo ograničenje ne važi za korisnike koji imaju ovlašćenja mod/forum: postwithoutthrottling.
- **Granična vrednost broja poruka koja dovodi do blokiranja** - Ovo podešavanje određuje maksimalan broj poruka koje korisnik može da postuje na forumu i datom vremenskom periodu. Ovo ograničenje ne važi za korisnike koji imaju ovlašćenja mod/forum: postwithoutthrottling.

- **Granična vrednost broja poruka za slanje upozorenja** – Upisnici na kurs mogu biti upozoreni kada se približe maksimalnom broju poruka dozvonjenih u datom vremenskom periodu. Ovo podešavanje određuje nakon koliko poruka će biti upozoreni. Korisnici sa ovlašćenjem mod/forum:postwithoutthrottling su izuzeti od ovog ograničenja.
- **Kategorija ocena** – Ovo podešavanje određuje u koju kategoriju se upisuju ocene u dnevnik.
- **Tip agregacije** - Tip agregiracije određuje način kako će se pojedinačne ocene kombinovati da bi se formirala završna ocena.
 - Prosek ocena - aritmetička sredina svih ocena
 - Broj ocena - broj ocenjenih stavki postaje završna ocena. Imajte u vidu da ukupna ocena ne može da pređe najveću moguću ocenu za aktivnost.
 - Najveća ocena - najveća pojedinačna ocena postaje završna ocena
 - Najmanja ocena - najmanja ocena postaje završna ocena
 - Suma - Sve ocene se sabiraju. Imajte u vidu da završna ocena ne može da pređe najveću moguću ocenu za aktivnost

Ako je izabrano "Bez ocenjivanja", onda se aktivnost neće pojaviti u knjizi ocena.

- **Skala za ocenjivanje** - Ovo podešavanje predstavlja podešavanje skale u brojevima koja će se koristiti za skaliarnje ocena
- **Ograniči ocenjivanje na poruke poslate unutar ovog vremenskog perioda** – Ovo podešavanje predstavlja podešavanje od kada do kada se ocenjuju poslate poruke.
- **Grupni način rada** - Ovo podešavanje ima 3 opcije:
 - Bez grupa - ne postoje grupe, svi korisnici su deo jedne velike zajednice
 - Odvojene grupe - svaki član grupe može da vidi samo članove svoje grupe, ostali članovi su nevidljivi
 - Vidljive grupe - svaki član grupe radi unutar svoje grupe, ali može videti i druge grupe

Grupni način rada koji je definisan na nivou kursa je podrazumevani način rada za sve aktivnosti unutar kursa. Za svaku pojedinačnu aktivnost koja podržava grupni rad, takođe se može podesiti grupni način rada, iako će ovo podešavanje biti ignorisano ukoliko je grupni način rada podešen kao obavezan na nivou kursa.

- **Vidljivo** – Ovo podešavanje predstavlja podešavanje vidljivosti foruma, odnosno u padajućem meniju možete izabrati opcije **Prikaži**, koja prikazuje forum, i **Sakrij** koja sakriva forum.
- **ID broj** - Postavljanje identifikacionog broja omogućuje identifikaciju aktivnosti u svrhu računanja ocena. Ako aktivnost nije uključena u neko od ocenjivanja, polje za identifikacioni broj može ostati prazno. Identifikacioni broj se, takođe, može postaviti u knjizi ocena, ali se jedino može uređivati na stranici za podešavanje aktivnosti.

- **Dostupno samo od/do** - Datumi 'pristup od/do' određuju kada će studenti moći da pristupe aktivnostima preko linka na stranici kursa. Razlika između datuma 'pristup od/do' i podešavanja za dostupnost aktivnosti je u tome što se studentima, izvan datuma koje potonja podešavanja određuju, dozvoljava da vide opis aktivnosti, dok datumi 'pristup od/do' sprečavaju pristup u potpunosti.
- **Uslov-Ocena** - Ovo podešavanje određuje uslove, vezane za ocene bilo koje aktivnosti, koji moraju biti ispunjeni kako bi moglo da se pristupi nekoj aktivnosti. Ako postoji potreba, moguće je postaviti više uslova za ocene. U tom slučaju aktivnosti će moći da se pristupi tek nakon što se ispune SVI uslovi.

Kada ste popunili sva željena podešavanja, na dnu stranice se nalaze tri dugmeta koja treba kliknuti u zavisnosti od toga da li želite da sačuvate promene ili da ih odbacite. Dugme **Sačuvaj i vrati se na kurs** čuva promene i vraća Vas na Vaš kurs, dugme **Sačuvaj i prikaži** čuva promene i prikazuje napravljeni forum i dugme **Odustani** odbacuje sve promene koje ste izvršili.

Kreiranje testova na Digiš-u

Kreiranje testova ima za cilj da proveri znanje polaznika kurseva pomoću elektronskih testova. Ovi testovi se kreiraju na dva načina, tako što se prvo kreiraju pitanja u banci pitanja i zatim se dodaju na test ili se pitanja direktno kreiraju pri kreaciji testa.

U ovom tutorijalu će biti objašnjeno 5 osnovnih vrsta pitanja: **Tačno-Netačno**, **Višestruki izbor**, **Esej**, **Kratak odgovor** i **Sparivanje**.

S obzirom da na Moodle platformi možete dodati još dosta modula koji nisu deo osnovnog paketa, za dodatne tipove pitanja pogledajte uputstvo

<http://www.scribd.com/doc/24586667/Racunarski-testovi-znanja-u-software-skom-paketu-Moodle-Prirucnik-za-nastavnike>¹.

Kreiranje pitanja u banci pitanja

Kao što je već rečeno, prvi način pravljenja testova je da se prvo pripreme pitanja u banci pitanja koja će u tom testu biti korišćena. Ovaj pristup je jako dobar zbog toga što je pitanja moguće ponovo upotrebiti pri kreiranju drugih testova, kao i uneti pitanja u banku i izvesti pitanja iz nje.

Do banke pitanja se dolazi navigaciono u bloku **Podešavanja**, klikom na stavku **Administracija kursa**, pa zatim **Banka pitanja**. Ovo naravno podrazumeva da se u tom trenutku nalazite na svom kursu u kome želite da dodate test. Na Slici 28. Prikazana je navigacija do stavke **Banka pitanja**.

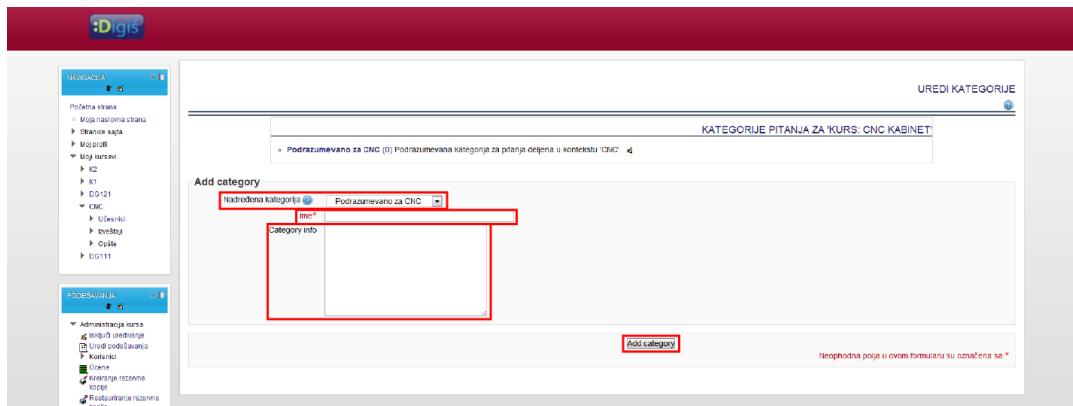

(Slika 28. – Prikaz navigacije do stavke **Banka pitanja**)

¹ "Računarski testovi znanja u software-skom paketu Moodle: Priručnik za nastavnike", Srđan Verbić i Boris Tomić, <http://www.scribd.com/doc/24586667/Racunarski-testovi-znanja-u-software-skom-paketu-Moodle-Prirucnik-za-nastavnike>, Beograd, 2009

Klikom na stavku **Banka pitanja** otvara se padajući meni koji prikazuje još četiri dodatne stavke: **Pitanja, Kategorije, Uvoz i Izvoz**.

Stavka **Kategorije** dodaje nove kategorije u koje smještate pitanja koja pravite. Kategorije se posmatraju kao fascikle u koje smještate pitanja da biste ih lakše sortirali. Kada kliknete na stavku **Kategorije**, dolazite na stranicu za kreiranje kategorija koja je prikazana Slici 29.

(Slika 29. – Prikaz stranice za kreiranja kategorije)

Na Slici 29. crvenim kvadratima su prikazana sva polja koja mogu biti promenjena a crvenim slovima su obeležena polja koja moraju biti uneta. Ova polja su:

- **Nadređena kategorija** - Nadređena kategorija je ona u koju će nova kategorija biti smještena. "Top" znači da se ta kategorija ne nalazi unutar bilo koje druge kategorije. Konteksti kategorije su prikazani podebljanim slovima. Mora da postoji bar jedna kategorija u svakom kontekstu
- **Ime** – Ovo polje predstavlja ime kategorije i ono mora biti uneto
- **Category info** – Ovo polje predstavlja opis kategorije gde možete, na primer, navesti koje su vrste pitanja u toj kategoriji

Kada ste završili sa kreiranjem kategorije potrebno je kliknuti na dugme **Add category** kako biste sačuvali kreiranu kategoriju.

Sledeće dve stavke u padajućem meniju **Banka pitanja** su **Uvoz i Izvoz**. Pomoću ove dve stavke možete da uvezete ili izvezete pitanja iz Vaše banke pitanja.

Prva stavka u padajućem meniju **Banka pitanja** je **Pitanja**. Klikom na ovu stavku dolazite na stranicu koja je prikazana na Slici 30. i pomoću nje je moguće kreirati pitanja u vašoj banci pitanja.

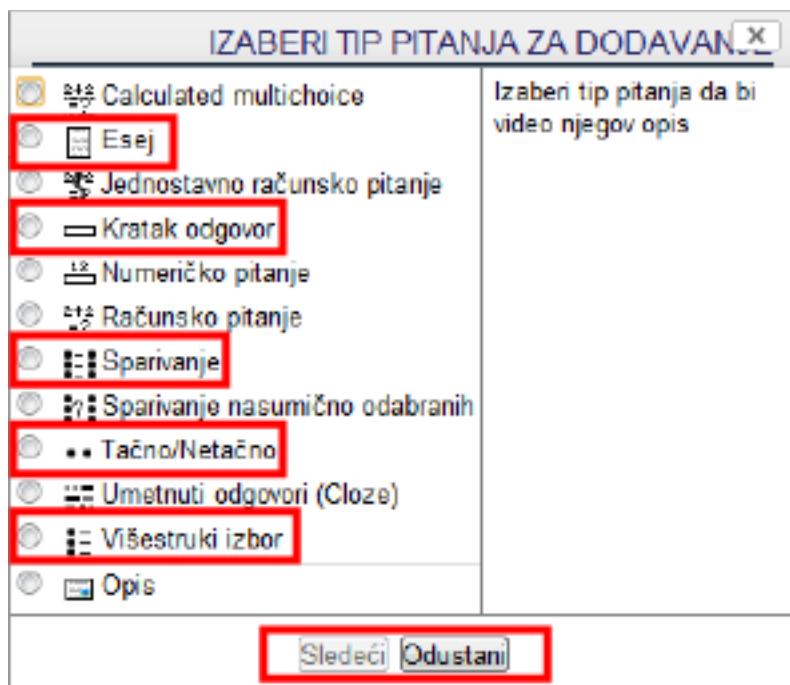

(Slika 30. – Prikaz stranice za dodavanje pitanja u banku pitanja)

Na Slici 30. su crvenim kvardaitma obelezena sva polja koja je moguće promeniti. Ta polja su:

- **Izaberi kategoriju** – Ovim poljem birate kategoriju u kojoj će se skladištiti vaše pitanje
- **Also show questions from sub-categories** – Ovim poljem za potvrdu prikazujete sva pitanja koja se već nalaze u pod kategorijama izabrane kategorije
- **Also show old question** – Ovim poljem za potvrdu prikazujete starija pitanja koja se nalaze u izabranoj kategoriji
- **Show question text in question list** – Ovim poljem za potvrdu prikazujete tekst pitanja u listi pitanja

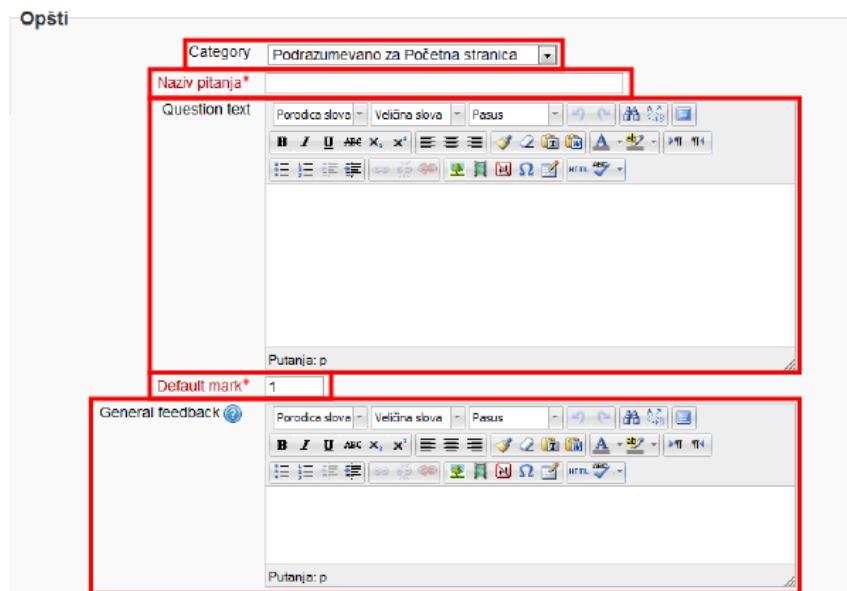
Kada ste uneli sve potrebne izmene, klikom na dugme **Kreiraj novo pitanje** otvara Vam se prozor u kojem birate vrstu pitanja koje želite da dodate. Ovaj prozor je prikazan na Slici 31.

(Slika 31. – Prikaz prozora za izbor tipa novog pitanja)

Klikom na tip pitanja koje želite da dodate pa na dugme **Sledeći** dobijate stranicu na kojoj možete da kreirate pitanje. Ova stranica je skoro ista za sva pitanja. Jedina razlika je pri podešavanju odgovora na pitanja i njihovog ocenjivanja. Iz tog razloga će stranica za kreiranje pitanja biti podeljena u figure koje će ponaosob biti objašnjene.

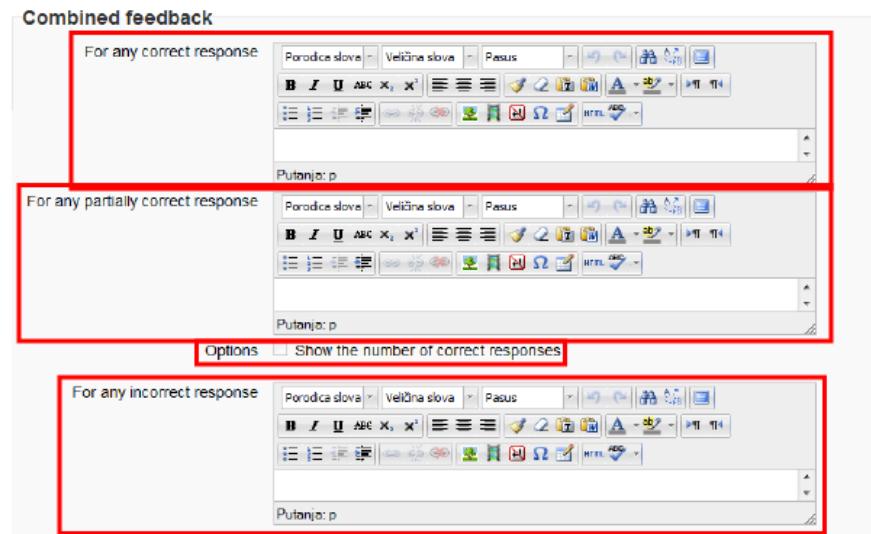
Svi tipovi pitanja imaju zajednička podešavanja koja su jednaka za sve tipove pitanja. Ova podešavanja će biti objašnjena u figurama od 7. do 11. a svaka specifična podešavanja za različite tipove pitanja će biti pojedinačno objašnjena.

(Figura 7. – Prikaz kategorije **Opšti** podešavanja novog pitanja)

Na Figuri 7. je prikazana kategorija **Opšti** pri podešavanju novog pitanja. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti a crvenom bojom sva polja koja se moraju uneti, i ona su:

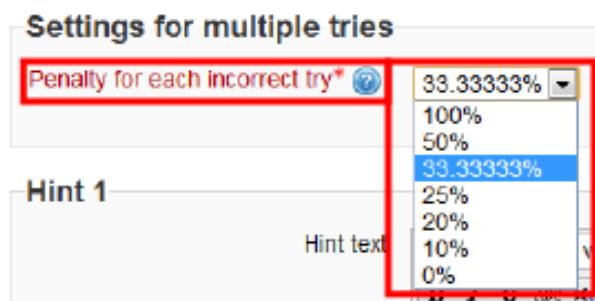
- **Category** – Ovo polje predstavlja izbor za kategoriju u kojoj će novo pitanje biti sačuvano
- **Naziv pitanja** – Ovo polje predstavlja naziv pitanja
- **Question text** – Ovo polje služi za unos samog pitanja, odnosno teksta pitanja koje postavljate
- **Default mark** – Ovo polje predstavlja ocenu, odnosno maksimalni broj bodova koje nosi
- **General feedback** – Ovo polje služi kako bi polazniku kursa prikazalo uneti tekst posle odgovora na dato pitanje. Ako ostane prazno, posle pitanja će polaznik kursa preći na sledeće pitanje.

(Figura 8. - Prikaz kategorije **Combined feedback** podešavanja novog pitanja)

Na Figuri 8. je prikazana kategorija **Combined feedback** pri podešavanju novog pitanja. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **For any correct response** – Ovo polje služi za unos poruke koja se prikazuje polazniku kursa posle svakog tačnog odgovora.
- **For any partially correct response** – Ovo polje služi za unos poruke koja se prikazuje polazniku kursa posle svakog delimično tačnog odgovora.
- **Options: Show the number of correct responses** – Ovim poljem za potvrdu omogućavate da se, kada je polje štiklirano, prikazuje broj tačnih odgovora.
- **For any incorrect response** - Ovo polje služi za unos poruke koja se prikazuje polazniku kursa posle svakog netačnog odgovora.

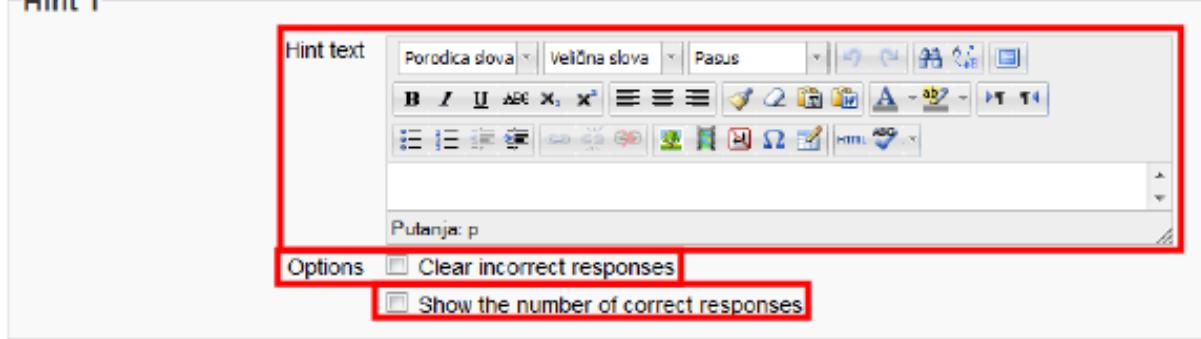

(Figura 9. – Prikaz kategorije **Settings for multiple tries** podešavanja novog pitanja)

Na Figuri 9. je prikazana kategorija **Settings for multiple tries** pri podešavanju novog pitanja. Ova kategorija služi za podešavanje broja pokušaja koje polaznici kursa imaju kako bi odgovorili na pitanje. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti a crvenom bojom sva polja koja se moraju uneti, i ona su:

- **Penalty for each incorrect try** - Ovo polje u vidu paadjućeg menija služi za da biste odredili koji procenat od maksimalnog broja poena za pitanje polaznici kursa gube kada netačno odgovore na pitanje. Ako podesite na 100%, onda to znači da imaju pravo da samo jednom odgovaraju na zadato pitanje, a ako je ovaj procenat manji, onda će svaki put gubiti taj procenat poena od ukupnog broja poena.

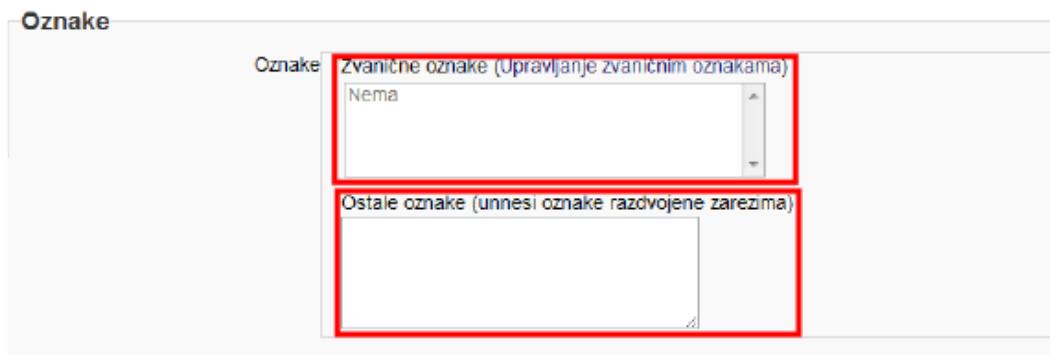
Hint 1

(Figura 10. – Prikaz kategorije **Hint1** podešavanja novog pitanja)

Na Figuri 10. je prikazana kategorija **Hint1** pri podešavanju novog pitanja. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Hint text** - Ovo polje služi za unos nagoveštaja (pomoći) koja se prikazuje polazniku kursa. Ako je ovo polje ostavljeno prazno onda se polazniku kursa ne prikazuje nagoveštaj.
- **Options: Clear incorrect responses** - Ovim poljem za potvrdu omogućavate da se, kada je polje štiklirano, obrišu netačni pokušaji odgovora na pitanje.
- **Options: Show the number of correct responses** – Ovim poljem za potvrdu omogućavate da se, kada je polje štiklirano, prikazuje broj tačnih odgovora.

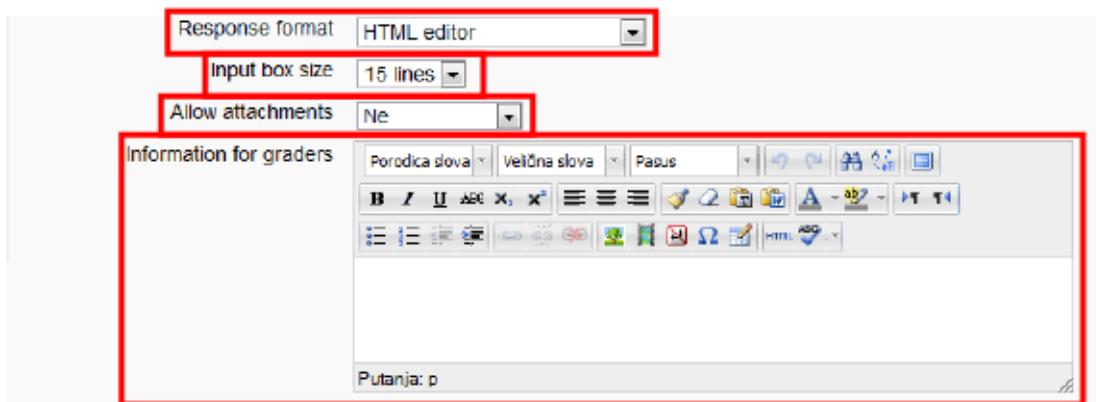
(Figura 11. – Prikaz kategorije **Oznake** podešavanja novog pitanja)

Na Figuri 11. je prikazana kategorija **Oznake** pri podešavanju novog pitanja. Ova kategorija služi da se pitanje obeleži oznakama kako bi bila lakša za pretraživanje. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Zvanične oznake** - Ovo polje služi za unos zvaničnih oznaka. Ako zvanične oznake ne postoje, biće prikazan tekst **Nema** kao na figuri 11.
- **Ostale oznake** – Ovo pole služi za unos oznaka koje Vi unosite. Te oznake mogu biti, na primer, matematika, geometrija, kvadrat, povrsina.

Esej

Esejska pitanja su specifična i razlikuju se od ostalih tipova pitanja po tome što ovo pitanje sistem ne ocenjuje automatski nego Vi morate sami da ocenite pitanje. Pitanje se sastoji od samog pitanja i poljaza odgovor u kome polaznici kursa pišu svoj odgovor. Pored osnovnih podešavanja koja su jednaka za sve tipove pitanja, esej ima i jedno specifično podešavanje koje se može videti na figuri 12.

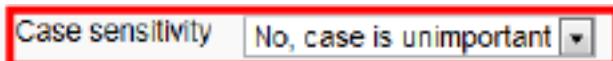
(Figura 12. – Prikaz specifične kategorije za esejska pitanja)

Na Figuri 12. je prikazana specifična kategorija za esejska pitana. Ova kategorija služi za podešavanje polja u kome polaznici kursa odgovaraju na pitanje. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Response format** - Ovo polje u vidu padjućeg menija služi za da biste odredili format odgovora koji može biti **HTML editor**, **HTML editor with file picker (sa dodatkom za izbor fajlova)**, **Plain text** i **Plain text monospace font**.
- **Input box size** - Ovo polje u vidu padjućeg menija služi za da biste odredili maksimalan broj linija odgovora.
- **Allow attachments** - Ovo polje u vidu padjućeg menija služi za da biste odredili da li je dozvoljeno da polaznik kursa uz odgovor priloži i neki fajl.
- **Information for graders** - Ovo polje služi za unos posebnih informacija za ocenjivače odgovorom, u koliko osoba koja pravi pitanja nije i osoba koja ih ocenjuje.

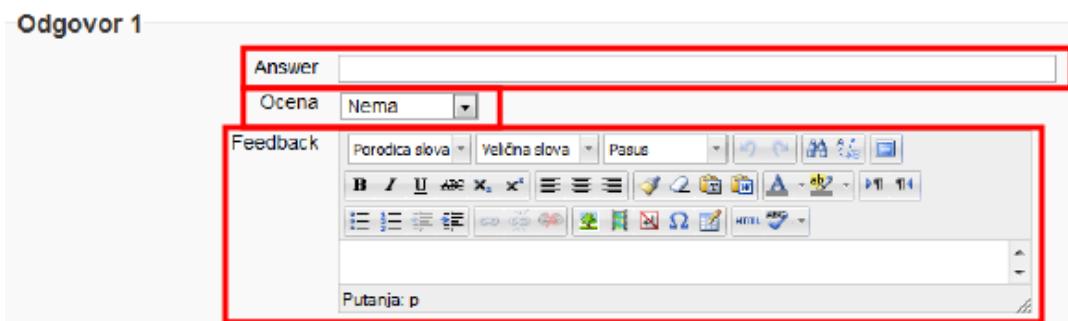
Kratak odgovor

Kratak odgovor su pitanja koja, kao što i sam naziv kaže, zahtevaju samo kratak odgovor. Pri kreiranju ovog tipa pitanja postoje dva specifična podešavanja koja su prikazana na figurama 13. i 14.

(Figura 13. – Prikaz specifične kategorije za Kratak odgovor pitanja)

Na Figuri 13. je prikazana specifična kategorija za Kratak odgovor pitanja. Ova kategorija služi da bi se odredilo da li se pri odgovoru na pitanje mora paziti na raspored velikih i malih slova (na primer, ako je odgovor *"hipotenuza"* onda nije bitno da li počinje malim ili velikim slovo, ali ako je odgovor *"Beograd"* onda je bitno da li počinje malim ili velikim slovom). Podešavanje ovog padajućeg menija može biti **No, case is unimportant (ne obraća se pažnja na velika i mala slova)** ili **Yes, case must match (proveravaju se velika i mala slova)**.

(Figura 14. – Prikaz specifične kategorije **Odgovor** za Kratak odgovor pitanja)

Na Figuri 14. je prikazana specifična kategorija **Odgovor** za Kratak odgovor pitanja. Ova kategorija služi da zada tačne odgovore na postavljeno pitanje koji će biti upoređeni sa odgovorom polaznika kursa. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Answer** – Ovo polje predstavlja sam odgovor na pitanje.
- **Ocena** – Ovo polje u vidu padajućeg menija služi za da biste odredili koji procenat poena od maksimalnog broja poena nosi ovaj odgovor
- **Feedback** – Ovo polje predstavlja poruku koju polaznik kursa dobija pri odgovoru na pitanje ovim odgovorom.

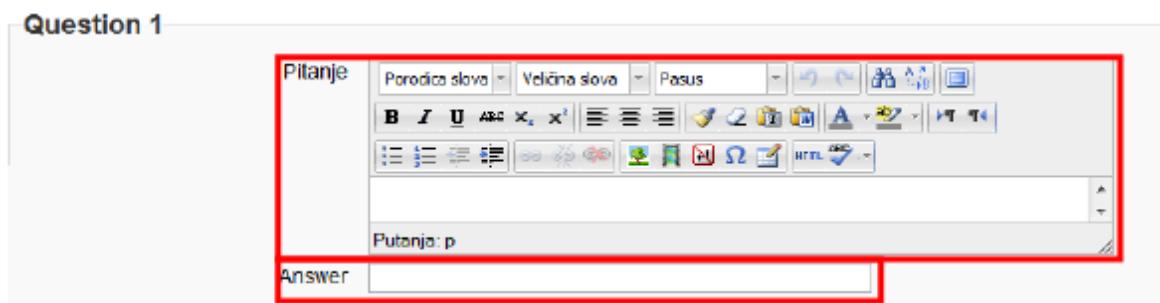
Sparivanje

Sparivanje je posebna vrsta pitanja koja zadaje više pitanja, kao i odgovore na njih, koje polaznik kursa mora pravilno da poveže (spari). Pri postavljanju ovakvog pitanja postoje dva specifična podešavanja koja će biti prikazana na figurama 15. i 16.

(Figura 15. – Prikaz specifične kategorije za Sparivanje pitanja)

Na Figuri 15. je prikazana specifična kategorija za Sparivanje pitanja. Ova kategorija služi da bi se pitanja i odgovori izmešali u nasumičnom nizu.

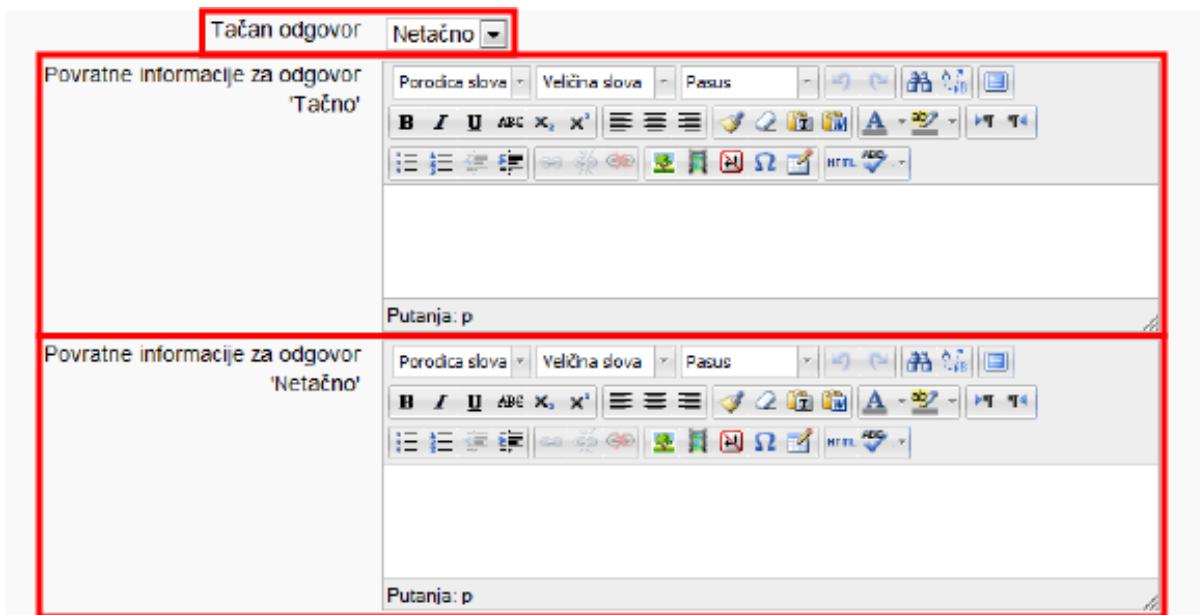
(Figura 16. – Prikaz specifične kategorije **Question** za Sparivanje pitanja)

Na Figuri 16. je prikazana specifična kategorija **Question** za Sparivanje pitanja. Ova kategorija služi za postavljanje pitanja i zadavanje odgovorana njih. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Pitanje** - Ovo polje predstavlja pitanje koje se postavlja i služi za unos tog pitanja.
- **Answer** – Ovo polje predstavlja odgovor na zadato pitanje.

Tačno/Netačno

Pitanja Tačno/Netačno su prosta pitanja na koja je moguće odgovoriti samo kao tačno i netačno. Na figuri 17. je prikazano specifično podešavanje za ovaj tip pitanja.

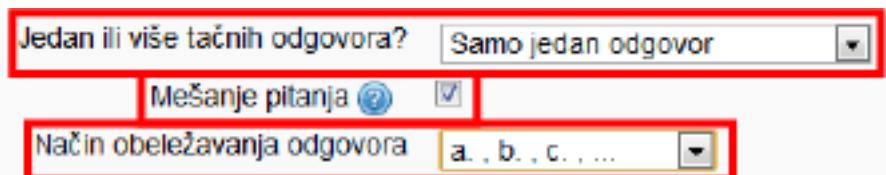
(Figura 17. – Prikaz specifične kategorije za Tačno/Netačno pitanja)

Na Figuri 17. je prikazana specifična kategorija za Tačno/Netačno pitanja. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Tačan odgovor** - Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor da li je odgovor **Tačno** ili **Netačno** tačan odgovor na postavljeno pitanje.
- **Povratne informacije za odgovor 'Tačno'** – Ovo polje predstavlja polje za unos poruke koja se prikazuje polazniku kursa nakon što je na pitanje odgovorio odgovorom **Tačno**.
- **Povratne informacije za odgovor 'Netačno'** – Ovo polje predstavlja polje za unos poruke koja se prikazuje polazniku kursa nakon što je na pitanje odgovorio odgovorom **Netačno**.

Višestruki izbor

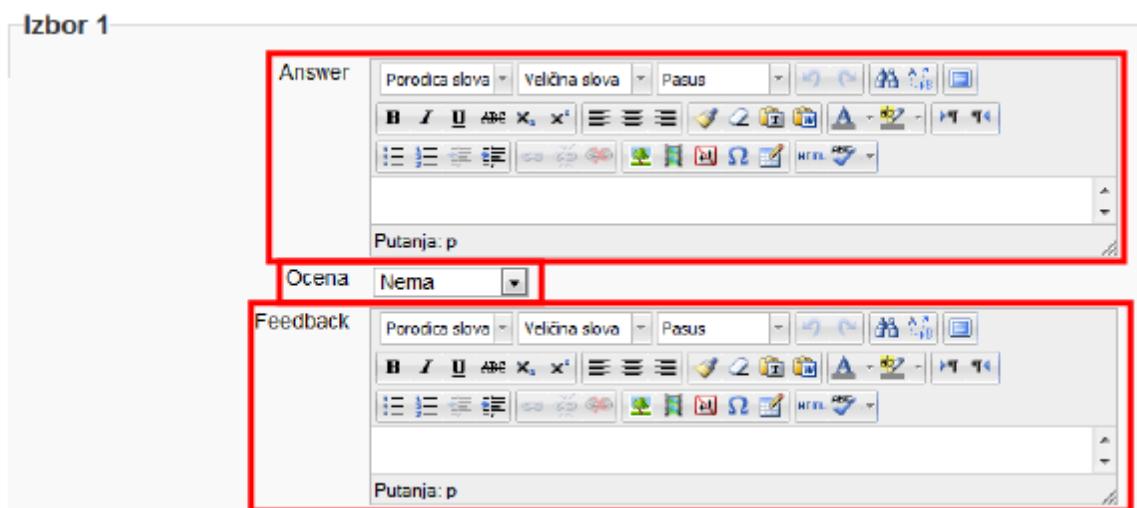
Višestruki izbor je tip pitanja na koji učesnici kursa odgovaraju tako što od ponuđenih odgovora biraju ili jedan koji je tačan ili više njih. Na figurama 18 i 19 su prikazana specifična podešavanja za ovaj tip pitanja.

(Figura 18. – Prikaz specifične kategorije za Višestruki izbor pitanja)

Na Figuri 18. je prikazana specifična kategorija za Višestruki izbor pitanja. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Jedan ili više tačnih odgovora?** – Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor da li je na pitanje moguće odgovoriti sa jednim tačnim odgovorom ili više njih.
- **Mešanje pitanja** - Ovim poljem za potvrdu omogućavate da se, kada je polje štiklirano, promešaju tačni odgovori nasumičnim redom.
- **Način obeležavanja odgovora** - Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor načina obeležavanja odgovora.

(Figura 19. – Prikaz specifične kategorije **Izbor** za Višestruki izbor pitanja)

Na Figuri 19. je prikazana specifična kategorija **Izbor** za Višestruki izbor pitanja. Ova kategorija služi za postavljanje odgovora kao i ocene koje ovi odgovori nose. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja se mogu promeniti i ona su:

- **Answer** - Ovo polje predstavlja sam odgovor na pitanje.
- **Ocena** – Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor procenta poena od maksimalnog broja poena koje ovaj odgovor nosi.
- **Feedback** – Ovo polje predstavlja poruku koja se prikazuje polazniku kursa kada na dato pitanje odgovori ovim odgovorom.

Kreiranje testa

Kako biste kreirali test na Vašem kursu, neophodno je da prvo dođete na kurs navigacijom prikazanom na slici 15. i da pritisnete stavku **Uključi uređivanje**. Kada ste uključili uređivanje Vašeg kursa, neophodno je da izaberete stavku **Test** iz padajućeg menija **Dodaj aktivnosti**, kao što je prikazano na slici 18. Izborom ove stavke dolazite na stranicu koja je prikazana na slikama 32. i 33.

(Slika 32. – Prikaz dela stanice za dodavanje testova na kurs)

(Slika 33. – Prikaz dela stanice za dodavanje testova na kurs)

Na slikama 32 i 33 nalazi se prikaz stranice za dodavanje testova na kurs. Crvenim kvadratima su označena sva polja koja je moguće promeniti pri podešavanju novog testa, a crvenom bojom su prikazana polja koja se moraju uneti. Označena polja su:

- **Ime** – Ovo polje predstavlja ime, odnosno naziv testa i mora biti uneto
- **Uvod** – Ovo polje predstavlja uvod u test, odnosno opis samog testa
- **Display description on course page** – Ovim poljem za potvrdu omogućavate da se, kada je polje štiklirano, opis testa prikazuje na samom kursu
- **Otvorite test** – Ovo polje predstavlja polje za izbor datuma i kada je polje za potvrdu **Omoguću** štiklirano, ovim poljem definišete od kog datuma je test dostupan za pristupanje
- **Zatvorite test** – Ovo polje predstavlja polje za izbor datuma i kada je polje za potvrdu **Omoguću** štiklirano, ovim poljem definišete do kog datuma je test dostupan za pristupanje

- **Vremensko ograničenje** - Prema podrazumevanim podešavanjima, testovi nisu vremenski ograničeni, što dozvoljava studentima da ih rešavaju onoliko dugo koliko oni žele, odnosno da sami procene koliko im je vremena potrebno da reše test. Ako pak odredite vremensko ograničenje, dogodiće se nekoliko promena u cilju osiguravanja da će se testovi završavati u okviru zadatog vremena:
 - Javascript podrška u web čitaču postaje obavezna - ona omogućava pravilan rad štoperice.
 - Mali pokretni prozor štoperice biće prikazan pri rešavanju testa, za informisanje o protoku vremena.
 - Kada predviđeno vreme istekne, test se automatski predaje sa do tada datim odgovorima.
 - Ukoliko student uspe nekako da prevari sistem i prekorači predviđeno vreme za više od 60 sekundi, automatski mu se daje ocena 0.
- **Dozvoljen broj pokušaja** – Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor broja pokušaja koliko puta polaznici kursa imaju pravo da pristupe testu
- **Metod ocenjivanja** - Kada je dozvoljen veći broj pokušaja rešavanja testa, postoje različiti načini za izračunavanje studentove konačne ocene.
 - **Najviša ocena** - Konačna ocena je najviša (najbolja) ocena postignuta u bilo kom pokušaju.
 - **Prosečna ocena** - Konačna ocena je prosečna ocena (aritmetička sredina) svih pokušaja.
 - **Prva ocena** - Konačna ocena je ocena dobijena prilikom prvog pokušaja rešavanja testa (ostali pokušaji se ignorišu).
 - **Poslednja ocena** - Konačna ocena je ocena dobijena prilikom poslednjeg pokušaja rešavanja testa.
- **Kategorija ocena** – Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor gde će se dobijena ocena smestiti u dnevniku ocena
- **Redosled pitanja** - Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor kojim će se redosledom pitanja pojavljivati na testu
- **Nova stranica** - Kod testova sa puno pitanja ima smisla podeliti test na nekoliko stranica tako što će se ograničiti broj pitanja po jednoj stranici. Kada se testu dodaju pitanja, prekidi stranica biće automatski umetniti shodno podešavanju koje ste ovde izabrali. Ipak, takođe je moguće da kasnije, tokom uređivanja stranice, ručno premeštate prekide stranica
- **Izmešaj u okviru pitanja** - Ako omogućite ovu opciju, delovi od kojih se sastoje pojedinačna pitanja biće nasumično izmešani svaki put kad student pokuša da reši ovaj test, pod uslovom da je ista opcija omogućena i u podešavanjima samih pitanja. Svrha svega ovoga je da se studentima makar malo oteža međusobno prepisivanje. Naravno, ovo se odnosi samo na pitanja koja se sastoje iz više delova, kao što su pitanja tipa višestrukog izbora ili ona sa uparivanjem odgovora. Kad je reč o pitanjima višestrukog izbora, redosled u kom će biti prikazani odgovori se nasumično menja samo ako je ova opcija postavljena na "Da". Za pitanja sa uparivanjem odgovora, mešanje ponuđenih odgovora se uvek radi, a ovo podešavanje kontroliše da li se dodatno nasumično određuje redosled prikazanih parova pitanje-odgovor. Ova opcija nije ni u kakvoj vezi sa korišćenjem slučajnih pitanja.

- **How questions behave** - Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor kako se pitanja ponašaju, odnosno da li se posle svakog odgovorenog pitanja, pitanje ocenjuje ili na kraju testa.
- **Opcije za pregled** – Ovo polje predstavlja više izbora polja za potvrdu kojim se određuje šta polaznici kursa mogu videti u određenim trenutcima: **During the attempt (Tokom rada testa); Odmah nakon pokušaja; Kasnije, dok je test još uvek otvoren i Nakon što se test zatvori.** Izbori su u vidu polja za potvrdu i oni su:
 - **The attempt** – Polaznik kursa može videti pokušaj polaganja testa
 - **Whether correct** – Polaznik kursa može videti da li je odgovor tačan
 - **Marks** – Polaznik kursa može ocene na pojedinačnim pitanjima
 - **Specific feedback** – Polaznik kursa može videti specifične povratne poruke
 - **General feedback** – Polaznik kursa može videti generalne povratne poruke
 - **Right answer** – Polaznik kursa može videti pravi odgovor koji je tačan
 - **Sveobuhvatne povratne informacije** – Polaznik kursa može videti sveobuhvatne povratne informacije
- **Prikaži sliku korisnika** - Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor da li se prilikom pristupa testu prikazuje slika onoga ko radi test.
- **Decimalna mesta u ocenama** – Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor sa koliko decimalnih mesta se predstavlja ocena
- **Decimalna mesta u ocenama pitanja** - Ovo polje u vidu padajućeg menija predstavlja izbor sa koliko decimalnih mesta se predstavlja ocena u svakom pojedinačnom pitanju
- **Neophodna je lozinka** - Ovo polje nije obavezno. Ako ovde odredite lozinku od učesnika će se zahtevati da istu unesu pre nego što im se dozvoli da pokušaju da reše test.
- **Zahtevana mrežna adresa** - Ovo polje nije obavezno. Možete ograničiti pristup testu samo na neke podmreže u okviru LAN mreže ili Interneta navođenjem spiska parcijalnih ili potpunih IP adresnih brojeva odvojenih zarezima. To je posebno korisno za nadgledane testove, kada želite da budete sigurni da samo prisutni u određenoj prostoriji mogu da pristupe testu. Na primer: 192.168. , 231.54.211.0/20, 231.3.56.211. Postoje tri tipa IP brojeva koje možete koristiti (ne možete upotrebiti tekstualna imena domena, kao što je recimo primer.com):
 - **Potpune IP adrese**, kao što je 192.168.10.1 , koje će označavati pojedinačne računare (ili proxy servere).
 - **Parcijalne adrese**, kao što je 192.168 , koje će obuhvatati sve adrese koje počinju tim brojevima.
 - **CIDR notacija**, kao što je 231.54.211.0/20 , koja dozvoljava detaljniju specifikaciju podmreža.
- **Prinudni vremenski razmak između prvog i drugog pokušaja** - Ukoliko podesite vremenski razmak, student mora nakon svog prvog pokušaja da sačeka da toliko vremena prođe pre nego što mu bude dozvoljeno da ponovo pokuša da reši test.
- **Prinudni vremenski razmak između naknadni pokušaja** - Ukoliko ovde podesite vremenski razmak, student mora da sačeka da toliko vremena prođe pre nego što započne svoj treći i svaki naredni pokušaj rešavanja testa.

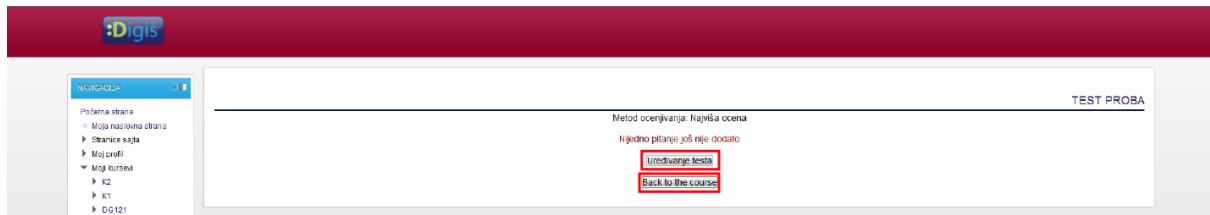
- **Ograničenje ocene** - Ovo polje služi za unos procenata ocene na koje se odnose povratne informacije.
- **Povratne informacije** – Ovo polje služi kako bi se polaznicima kursa koji su na testu dobili procenat bodova označen poljem **Ograničenje ocene**, prikazala određena poruka.
- **Grupni način rada** - Ovo podešavanje ima 3 opcije:
 - Bez grupe - ne postoje grupe, svi korisnici su deo jedne velike zajednice
 - Odvojene grupe - svaki član grupe može da vidi samo članove svoje grupe, ostali članovi su nevidljivi
 - Vidljive grupe - svaki član grupe radi unutar svoje grupe, ali može videti i druge grupe

Grupni način rada koji je definisan na nivou kursa je podrazumevani način rada za sve aktivnosti unutar kursa. Za svaku pojedinačnu aktivnost koja podržava grupni rad, takođe se može podesiti grupni način rada, iako će ovo podešavanje biti ignorisano ukoliko je grupni način rada podešen kao obavezan na nivou kursa.

- **Vidljivo** – Ovo podešavanje predstavlja podešavanje vidljivosti test, odnosno u padajućem meniju možete izabrati opcije **Prikaži**, koja prikazuje test, i **Sakrij** koja sakriva test.
- **ID broj** - Postavljanje identifikacionog broja omogućuje identifikaciju aktivnosti u svrhu računanja ocena. Ako aktivnost nije uključena u neko od ocenjivanja, polje za identifikacioni broj može ostati prazno. Identifikacioni broj se, takođe, može postaviti u knjizi ocena, ali se jedino može uređivati na stranici za podešavanje aktivnosti.
- **Dostupno samo od/do** - Datumi 'pristup od/do' određuju kada će studenti moći da pristupe aktivnostima preko linka na stranici kursa. Razlika između datuma 'pristup od/do' i podešavanja za dostupnost aktivnosti je u tome što se studentima, izvan datuma koje potonja podešavanja određuju, dozvoljava da vide opis aktivnosti, dok datumi 'pristup od/do' sprečavaju pristup u potpunosti.
- **Uslov-Ocena** - Ovo podešavanje određuje uslove, vezane za ocene bilo koje aktivnosti, koji moraju biti ispunjeni kako bi moglo da se pristupi nekoj aktivnosti. Ako postoji potreba, moguće je postaviti više uslova za ocene. U tom slučaju aktivnosti će moći da se pristupi tek nakon što se ispune SVI uslovi.

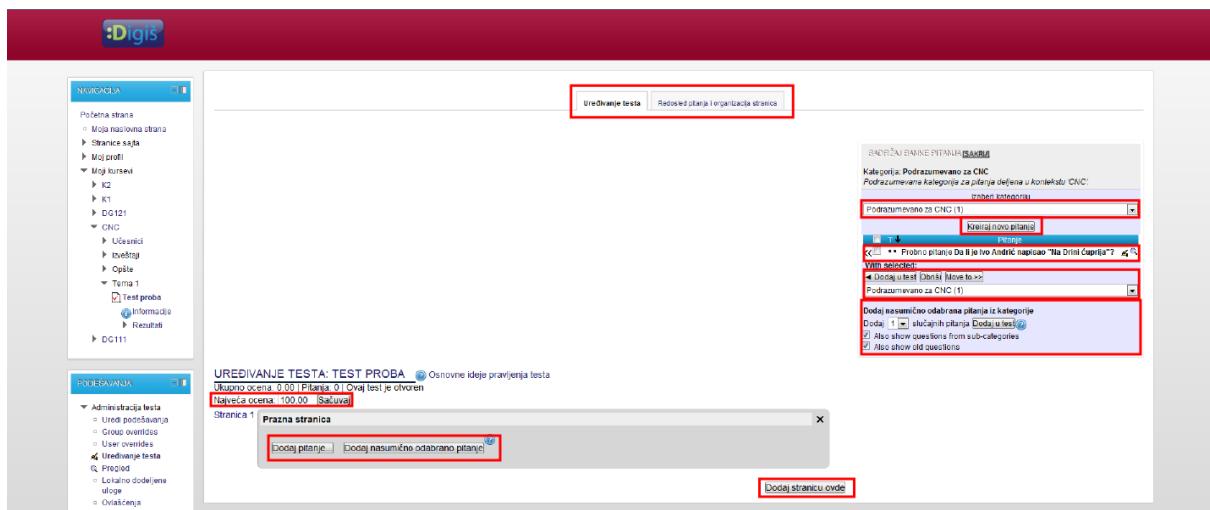
Kada ste popunili sva željena podešavanja, na dnu stranice se nalaze tri dugmeta koja treba kliknuti u zavisnosti od toga da li želite da sačuvate promene ili da ih odbacite. Dugme **Sačuvaj i vrati se na kurs** čuva promene i vraća Vas na Vaš kurs, dugme **Sačuvaj i prikaži** čuva promene i prikazuje napravljeni test i dugme **Odustani** odbacuje sve promene koje ste izvršili.

Klikom na dugme sačuvaj i prikaži dolazite na stranicu koja je prikazana na slici 34. Ova stranica ima dva dugmeta **Uređivanje testa** i **Back to the course**. Prvim dugmetom prelazite na stranicu za dodavanje pitanja na vaš test a drugim dugmetom se vraćate na kurs.

(Slika 34. – Prikaz stranice za prelazak na dodavanje pitanja ili povratak na kurs)

Klikom na dugme **Uređivanje testa** dolazite na stranicu za dodavanje pitanja na test koja je prikazana na slici 35.

(Slika 35. – Prikaz stranice za dodavanje pitanja na test)

Ova stranica je podeljana na tri celine koje su označene crvenim kvadratima.

Prva celina je gornji deo stranice koja predstavlja jezičke fascikle pomoću kojih možete izabrati strane **Uređivanje testa** ili **Redosled pitanja i organizacija stranica**.

Druga celina je donji deo stranice u kome uređujete pitanja koja ste dodali na test. Poljem **Najveća ocena** određujete ukupnu ocenu koju test nosi. Kada ste odredili ukupnu ocenu, klikom na dugme **Sačuvaj**, čuvate izmene.

Sivi kvadrat koji je predstavljen na slici označava jednu stranicu Vašeg testa. U nemu se nalaze dva dugmeta koja su označena crvenim kvadratima, a to su **Dodaj pitanje**, kojim dodajete pitanje tako što pravite novo pitanje koje se neće čuvati u banci pitanja, već će biti korišćeno samo za ovaj test, i **Dodaj nasumično odabranu pitanje**. Kada se dodaju nasumična pitanja, to rezultira time da se u test dodaju, iz kategorije, nasumično odabrana pitanja. Ovo znači da će svaki student verovatno dobiti različit set pitanja, a kada test dozvoljava ponovne pokušaje onda je verovatno da će svaki pokušaj sadržati novi set pitanja.

U ovom delu stranice postoji još jedno dugme koje je označeno crvenim kvadratom, a to je **Dodaj stranicu ovde**, koje dodaje novu stranicu na Vaš test koji kasnije popunjavate kao što je i navedeno.

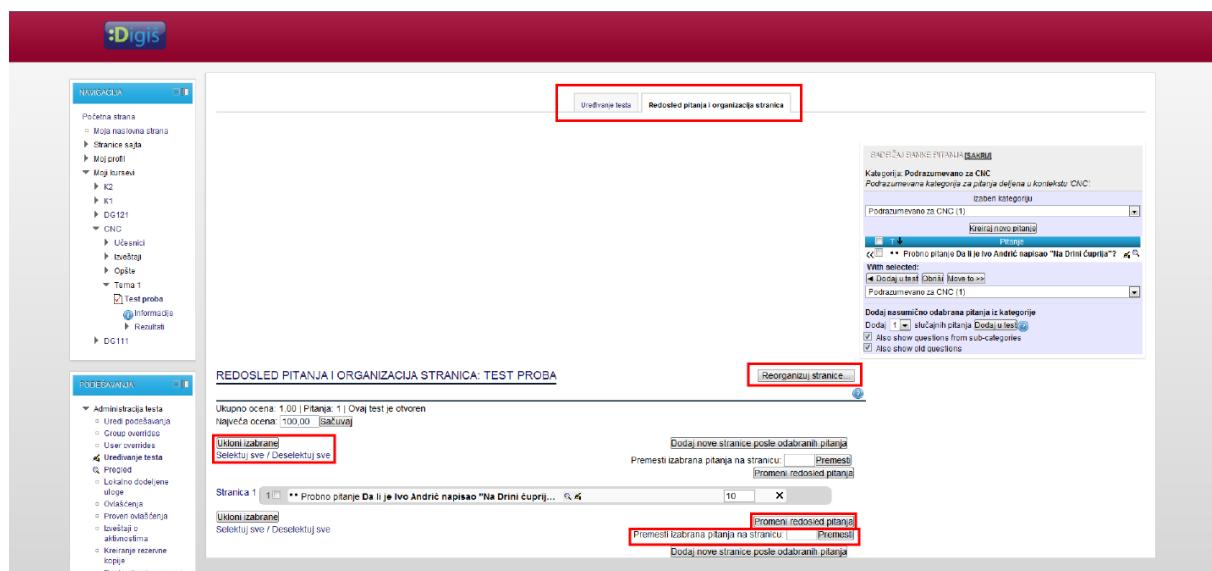
Treća celina stranice je desni deo stranice, pomoću koga se dodaju pitanja iz banke pitanja. Crvenim kvadratima ocraćena su polja koja su bitna za dodavanje pitanja i to su polje **Izaber i kategoriju**, koje predstavlja kategoriju u banchi pitanja iz koje se uzimaju pitanja i dugme **Kreiraj novo pitanje**, kojim kreirate novo pitanje u banchi pitanja.

Kada ste izabrali kategoriju, ispod nje se pojavljuju pitanja koja se nalaze u toj kategoriji. Klikom na dugme **<<** pored pitanja dodajete pitanje na test. Ako želite da dodate više pitanja iz izabrane kategorije na test, potrebno je štiklirati polje za potvrdu pored pitanja i zatim kliknuti na dugme **Dodaj u test**. Ako pak želite da obrišete pitanje iz kategorije ili da ga pomerite u drugu kategoriju, potrebno je da kliknete dugme **Obriši**, odnosno da izaberete novu kategoriju koja se nalazi ispod pomenutih dugmića, pa da kliknete dugme **Move to** kako biste pomerili pitanje u izabranu kategoriju.

U ovom delu stranice moguće je i nasumično dodati pitanja iz izabrane kategorije, tako što ćete kliknuti na dugme **Dodaj u test**. Ovde je moguće i specificirati koliko nasumičnih pitanja treba dodati, time što ćete u padajućem meniju pored dugmeta **Dodaj u test**, označiti broj pitanja koje želite da dodate. Ovde takođe postoje i dva polja za potvrdu, **Also show questions from sub-categories** i **Also show old questions**, koja, kada su štiklirana, prikazuju sva pitanja iz pod kategorije, odnosno priakzuju stara pitanja.

Ako želite da promenite raspored pitanja i da reorganizujete Vaš test, potrebno je da u gornjem delu stranice kliknete na jezičak facikle **Redosled pitanja i organizacija stranice**.

Kada ste kliknuli, prikazaće Vam se stranica sa slike 36.

(Slika 36. – Prikaz stranice za podešavanje redosleda pitanja i organizaciju stranice)

Ova stranica je takođe podeljena na tri dela, gde su gornji i desni deo stranice jednaki kao kod predhodne stranice.

Donji deo stranice prikazane na slici 36. služi za podešavanje redosleda pitanja i organizaciju stranice. Crvenim kvadratima su prikazana polja kojima se podešavaju redosled i organizacija.

Klikom na stavke **Selektuj sve** i **Deselektuj sve** selektujete ili deseletektujete sva pitanja koja se nalaze na izabranoj stranici testa. Kada su sva pitanja selekovana, moguće ih je lako izbrisati dugmetom **Ukloni izabrane**.

Klikom na dugme **Promeni redosled pitanja**, kao što i sama reč kaže, moguće je promeniti redosled pitanja.

Polje **Premesti izabrana pitanja na stranicu** može biti popunjeno tako da pitanja koja ste izabrali prenestite na stranicu čije ste broj uneli, pa zatim klikom na dugme **Premesti** premeštate selektovana pitanja.

Poslednje polje koje je označeno je dugme **Reorganizuj stranice**. Kada kliknete na ovo dugme prikazuje Vam se prozor kao na figuri 20.

(Figura 20. – Prikaz prozora **Reorganizuj stranice**)

Na Figuri 20. je prikazan prozor **Reorganizuj stranice** pomoću koga možete odrediti koliko se pitanja prikazuje po stranici. Izborom broja iz padajućeg menija, birate broj pitanja po stranici. Klikom na dugme **Dalje** čuvate izbor koji ste napravili.

A šta dalje?

Vi ste otkrili samo nekoliko osnovnih modula. U Mudlu ih ima ugrađeno oko dvadesetak.

Zajednica otvorenog koda stalno pravi nove module koje možete pronaći na <http://moodle.org/>

Takođe, Mudl je otvoren za ugradnju raznovrsnih veb-alata.

[Pogledajte ovaj primer](#) (pristupite u ulozi gosta). Svi ovi video-prilozi, prezentacije, simulacije i interaktivne veb-alatke ugrađene su u običan modul "Natpis" tako što u editoru natpisa izaberete "HTML" prikaz i iskopirate kod za ugradnju (embed code) koji ćete pronaći pored tih priloga na njihovim matičnim sajtovima.

Ukoliko vam je problem engleski jezik, ili ne želite da lutate, alate možete pronaći na "Vebciklopediji":

<http://vebciklopedija.weebly.com/>

Kada rešite da započente rad sa svojim učenicima na "Digišu", pozovite ih da se upišu.

Svoje kurseve možete ostaviti slobodno dostupne da se upisuje ili da ih pregleda ko god to poželi, ili ih, pak, možete zaključati lozinkom.

Učenicima dajte uputstvo da otvore nalog na sajtu <http://digis.edu.rs>, recite im naziv svog kursa i lozinku.